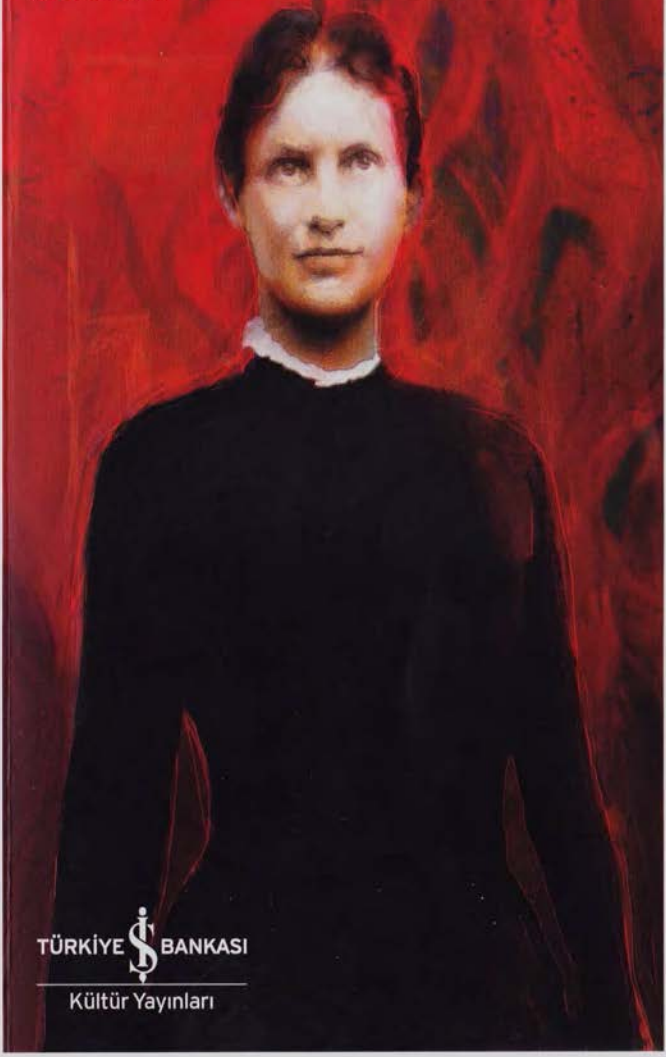
Modern Klasikler Dizisi - 78

LOU ANDREAS-SALOMÉ

FENİÇKA

Almanca aslından çeviren:
İlknur İgan

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 3574

MODERN KLASİKLER DİZİSİ

LOU ANDREAS-SALOMÉ
FENİÇKA

ÖZGÜN ADI
FENITSCHKA

ÇEVİREN
İLKNUR İGAN

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2016
SERTİFİKA NO: 29619

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
ALEV ÖZGÜNER

GRAFIK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM HAZİRAN 2016, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-783-7 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
MİMOZA MATBAACILIK SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ
Merkez Efendi Mah. Davutpaşa Cad. No: 123 Kat: 1-3
Zeytinburnu İstanbul
(0212) 482 99 10
Sertifika No: 33198

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Modern
Klasikler
Dizisi - 78

Lou Andreas-Salomé

Feniçka

Almanca aslından
çeviren: İlknur İgan

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Aylardan eylüldü, Paris'te yaşamın en dingin dönemiydi. Seçkin tabaka deniz kıyılarındaydı, yabancılarsa boğucu sıcaklardan kaçmıştı. Buna rağmen akşamları bulvarlar öylesine kalabalık oluyordu ki, herhangi başka bir şehrin yüksek sezonunu aratmazdı.

Max Werner, gece yarısından sonra St. Michel Bulvarı'nda dolaşırken tanıdık ailelerden küçük bir gruba rastladı. Onlar da konuklarıyla tiyatroya gitmişlerdi ve şimdi de beylerle hanımlara biraz "Paris'in gece hayatı"nı göstermek istiyorlardı; yani önce Quartier Latin'deki tipik gece kafelerinden birine uğrayacaklardı, sonra hava aydınlanırken ve bütün şehir daha uykudayken ıssız meydanın bir anda, köylerden getirdikleri ürünlerini boşaltmaya ve tezgâhlara yerleştirmeye başlayan pazarcılarla dolduğu o saatlerde Paris Hali'nde yaşanan ilginç curcunayı izleyeceklerdi.

Hanımların bir süre duraksayıp kararsız kalmalarının ardından, o saatte mahallenin öğrencileri ve yosmalarıyla çoktan dolmuş olan Café Darcourt'da karar kılındı ve dışarıya, ardına kadar açık aydınlık pencerelerin önüne, sokaktan geçenlerin arasında kaldırıma atılmış olan birkaç küçük mermer masaya yerleştiler.

Max Werner, ilk kez gördüğü genç bir Rus kızının yanına düştü; tanıştırılırken kulağına çok uzun gelen ismine dikkat etmedi, ama diğerleri kıza kısaca "Fenya" veya "Feniçka" diye sesleniyorlardı. Paris stiline neredeyse tuhaf bir biçimde ters düşerek, göze çarpmayacak ölçülerdeki bedenini saran, herhalde Zürich'teki üniversiteli kızlar arasında tercih edilen rahibe kıyafetine benzeyen siyah giysisiyle ilkin delikanlının üstünde özel bir etki bırakmadı. Onu biraz daha yakından incelemesinin nedeni, içindeki erkeğin değilse de içindeki insanın esasen bütün kadınlarla biraz olsun ilgileniyor olmasıydı, çünkü bir yıl önce doktorasını yapmıştı ve gözüne çok çekici bir gelecek gibi görünmemekle birlikte, bildiklerini bir kürsüden öğrencilere aktarmaya başlamadan önce gerçekliğin dünyasında uygulamalı psikoloji öğrenmek için yakıcı bir istek duyuyordu.

Fenya'da dikkatini çeken yalnızca, kızın her nesneye –bu arada insanları da nesne gibi inceleyerek– garip bir açıklık ve berraklıkla bakan zekâ dolu kahverengi gözleri oldu, bir de yüzünün Slav hatlarıyla küçük burnu: Bu, olması gerektiği gibi öpülecek yeterince yer bıraktığı için Max Werner'in en sevdiği burun tipiydi.

Ne var ki, zihinsel çabalara delalet eden, çalışmaktan solgunlaşmış bu yüzün hiç de öpmeye davet eden bir hali yoktu.

Başlangıçta birbirleriyle neredeyse hiç konuşmadılar, çünkü mekânın iç kısmında, kenarında oturdukları pencerenin öbür yanında, bütün dikkatleri üzerine çeken hararetli bir tartışma yaşanıyordu. Oradaki masada sohbetlerine şakalaşmalar ve cilveleşmelerle başlayıp sonunda korkunç bir kavgaya tutuşan iki çift vardı.

Sonunda iki kızdan biri –pek güzel olmamasına ve artık geçkinleşmeye başlamış olmasına rağmen o asla tükenmeyen Parisli ihtişamına sahipti– diğer çiftin çirkin aşağılama yağmuruna maruz kaldığında, erkek arkadaşı en küçük bir des-

tek bile vermedi. Dahası her yeni saldırıda diğerlerinin hain kahkahalarına coşkuyla katılıyordu; çok geçmeden kahkahalar diğer masalara da sirayet etti; süslenip püslenmiş, çakırkeyif erkeklerin yanında oturan diğer kadınlar da aşağılanan hemcinslerini bir rakibin zarar görmesinden duydukları sevinçle hırpalamaya başladılar.

Kaba sesleri mekânın tütün dumanıyla, insanların, gaz lambalarının ve içkilerin kokusuyla ağırlaşmış boğucu havasının içinde yankılanarak, bir anda tümden sessizleşmiş olan dışarıdaki masaya kadar ulaşıyordu. Hanımların yüzlerinden acıma, tiksinme, öfke ve böyle bir duruma maruz kalmaktan duydukları sıkıntı açıkça okunuyordu; içlerinden biri duyduğu tedirginlikle şalına biraz daha sıkı sarındı. Fakat hiçbiri gördüklerinden Fenya kadar etkilenmemişti.

O en başından beri nesnel bir ilgiyle çevresini incelemekte, dikkatini çeken en küçük ayrıntıyı bile büyük bir tarafsızlıkla gözlemlemekteydi. Fakat şimdi çok yoğun bir taraf olma duygusuyla dolduğu açıkça görülüyordu; öyle ki sonunda –anlaşılan daha fazla edilgin kalamayarak istemi dışında– ağır ağır doğruldu ve sanki müdahale etmek veya durmalarını emretmek istermişçesine bir elini kavga edenlere doğru uzattı. Ama aynı anda bu kendiliğinden gelişen deviniminin farkına vararak kendini tuttu ve yüzünü ateş bastı; kız bu haliyle son derece sevimli, çocuksu ve biraz da çaresiz görünüyordu.

Orada öylece dururken bakışları çaresizlik ve terk edilmişlik duygularıyla ağlamaya başlamış olan kızınkilerle karşılaştı; kızın kızardığı belli olan fondötenli yanaklarından gözyaşları iri damlalar halinde yuvarlanıyor, dudakları elinde olmadan büzülüyordu. Fenya'yla aralarında geçen uzun ve garip bakışmanın sonunda o ağlayan yüzün ifadesi değişti; sanki Fenya'nın gözlerinden bir yardım, bir okşayış, bir destek, bu hırpalanmış yaratığın yalnızlığını gideren bir şeyler ışınlanır gibiydi. Kızın yüzündeki ifadenin değişimi

masadan açıkça izlenebiliyordu, çünkü neredeyse masanın tam karşısında oturuyordu. Bir teşekkür, bir hayret, düşünceli bir hal... Yanındakilerin gürültüsüne ve aşağılayıcı konuşmalarına bir an için kulaklarını tıkaması gözyaşlarını dindirmişti ve masasındaki çiftin gitmek üzere kalktığına, kendi partnerinin de yıpranmış silindir şapkasını çengelden aldığına dikkat bile etmedi.

O sırada adam kızı dirseğiyle kabaca dürterek acele etmesini istedi.

Kız başını sallayarak Paris argosuyla birkaç şey söyledi; ne söylediği dışarıdan anlaşılmasa da, davranışlarındaki açık küçümseme ve reddediş belliydi. Erkeğin yüzünde beliren hayret ifadesi karşısında yeni kahkahalar yükseldi. Ama bu kez alaylar öfkeyle mekânı terk eden erkeğe yönelikti.

Kız eski püskü ipekli pelerinini sandalyenin arkasından aldı, omuzlarına attı ve bu arada gururlu ve ışıldayan bakışlarla olduğu yerde hareketsiz duran Fenya'ya, onun kendi masasındaki şallara bürünmüş hanımların ve çevredeki rengârenk giyinmiş, gülüp eğlenen diğer kadınların arasında şaşırtıcı derece ciddi ve sarsılmış görünen haline baktı.

Hemen sonra kızın kapıdan çıkıp masalarına doğru yürüdüğünü gördüler. Fakat o sırada hiç beklenmedik bir şey oldu: Kız Fenya'nın yanında durup bir şeyler söylemek istermiş gibi dudaklarını araladı ve birden doğallığı çekici bir şirinlik barındıran içgüdüsel bir hareketle iki elini birden Fenya'ya uzattı.

Fenya kendisine uzatılan elleri tutarak içtenlikle sıktı. Diğerleri şaşkınlıkla, ilgiyle, eğlenceli bir şey görmüşçesine onları izlerken, birkaç saniye boyunca bu şekilde durarak birbirlerine iki kız kardeş gibi gülümsediler. Sonra kız hafifçe başını eğerek masadakilere selam verip uzaklaştı ve önlerinden akıp geçen kalabalığın içinde kayboldu.

Herkes izlediği bu küçük oyuna güldü, Fenya'nın "başarısı" üzerine şakalar yaptı; aslında kıza epey takıldılar. O ise çok sessizleşmişti.

Hanımlardan biri yüzündeki ciddi ifadeyi yanlış anlayarak şöyle bir yorum yaptı:

"Evet, *chérie*, oldukça beklenmedik ve sıkıntı verici bir arkadaşlık! Bu yaratık size başka bir yerde, sokakta tekrar rastlayıp gayet samimi bir şekilde selam vermeye kalkışırsa, yanınızda birileri varsa onları da şaşkınlığa düşürerek, güzel bir gününüzü berbat edebilir."

"Böyle bir şeyden korkmanıza hiç gerek yok," diye telaşla karşı çıktı Max Werner. "Bahse girerim ki, bu kız size rastlayacak olsa bile selam verip dikkatinizi çekmeden yanınızdan geçip gider. Başka bir ülkede olsaydık onun minnettarlığı peşinizi bırakmayabilirdi, ama bir Fransız kadını için böyle rahatsızlık vermek hoş bir teşekkür şekli değildir. Bu Fransız ölçülülüğüdür; eski bir kültürün, zaman içinde halkın tüm tabakalarına nüfuz etmiş ve neredeyse içgüdüsel bir zekâ haline gelmiş ölçülülüğüdür."

"Ama ben onu tekrar görmekten memnun olurdum!" dedi Fenya alçak sesle.

"Ne yapmak için?"

"Bunu bilmiyorum. Ama az önce beni öylesine dehşete düşüren duyguya yol açan, bu kızların hem erkekler hem de kendi cinsleri tarafından –sanki düşman bir ülkede yaşıyorlarmış gibi– aynı şekilde gözden çıkarılıyor olduklarını görmemdi. O erkeklerin yüzlerinde gördüğüm kibir yüklü aşağılamayı daha önce hiçbir yerde görmemiştim; ne de diğer kızların bakışlarından okunan, bir hemcinslerinin zarar görmesinden duydukları aşağılayıcı memnuniyeti. Hem de bunu bu kafede, kendi gibilerin arasında, bir anlamda kendi mekânındayken yaşadı. Dışlandı! Ah, bence böyle acınası bir durumdayken dostça, basit bir insani temasa nasıl da ihtiyaç duymuş olmalı!"

"Bu doğru. Bazen böyle bir şey için gerçekten çok minnettar olurlar. Bunun doğrulandığını ben de bizzat yaşadım."

"Siz mi?" Fenya'nın açık kahverengi gözleri büyük bir ilgiyle delikanlıya çevrildi. Kendini konuya tümüyle kaptırmıştı.

"Niçin olmasın?"

"Çünkü böyle kızların bütün erkeklere güvensizlikle yaklaşacağını varsayıyorum. Erkeklerin kendilerinden güvenden çok daha başka şeyler beklediğini düşünmekte haklı değiller mi?"

"Vay canına!" diye düşünen Max Werner, Fenya'ya daha dikkatlice baktı. Böyle tekinsiz konularda hiç tanımadığı bir erkekle, burada, Paris'te, gecenin bir yarısında, bu sokak kafesinde konuşurken gösterdiği rahatlığın derecesi çarpıcıydı, hem de yüzünde sanki nadir rastlanan böcek türlerinden söz ediyorlarmış gibi bir ifadeyle.

Oynak işçi kızlar, genç erkekler, gece kafeleri ve aşk maceraları onun için gerçekten de bu denli nadir rastlanan böcek türleri gibi miydi?

Aynı zamanda, "Bu varsayım erkeklere olan güvenlerini gölgelemiyordur sanırım, çünkü bir erkek insani olarak etkilenmesinin yanı sıra onlardan kadın... kadın olarak da bir şeyler bekleyebilir, onlar da bunu çok doğal bulurlar. Aksi halde gururları incinirdi ve özgüvenleri de artmazdı," diyerek Fenya'nın sorusunu yanıtladı Max Werner.

Bunları söylerken de çoktan başka konulara dalmış olan küçük grupları sohbetlerini duyabilir mi diye etrafını yokladı, sonra daha alçak sesle devam edebilmek için Fenya'ya doğru biraz daha eğildi.

"Belki de durumun size göründüğü kadar şaşırtıcı bir yanı yoktur," diye sözlerine devam etti. "Çünkü az önce söz konusu olan bu kızların çok alışık oldukları bir iletişim biçimiydi; farkına bile varmadan, dostluklardaki duygusal kabarmalar, minnet veya gönül yakınlığı da dahil olmak üzere her şeyi, sevecen bir üslupla ifade edemeyecekleri her şeyi dile getirmek için kullandıkları, öylesine alışılmış ve

sıradan bir konuşma tarzıydı. Bu onların üslubu olup çıkmış."

Bunları Fenya'ya söylerken gösterdiği teklifsiz yakınlık ve onu adeta kendisiyle birlikte diğerlerinden yalıtmış olması da kızı rahatsız etmemişti görünüşe bakılırsa. Kız başını eğdi ve düşüncelere daldı sanki.

Kısa bir sessizlikten sonra heyecanla sordu:

"Yani siz bu kızların da erkeklere karşı çoğunlukla salt arkadaşça duygular beslediklerini ve bu duyguları sadece, diyelim ki sadece, yanlış ifade ettiklerini mi söylemek istiyorsunuz? Hayal etmekte zorlanıyorum doğrusu. Çünkü bu onların her şeyi ifade etmek için kullandıkları ve en rahat ettikleri dil de olsa, yine de bütün insanlar farklı nesneler için tamamen farklı tanımlar kullanırlar."

"Öyle mi diyorsunuz? Ben kendi açımdan, bizlerin arasında da çok benzer bir gözlem yapılabileceği kanısındayım. Bizim kızlarımız ve kadınlarımız, kendi çevrelerindeki erkeklerle tamamen tutucu, şehvetten tümüyle uzak bir iletişim biçimi kullanmaya öylesine alışmışlardır ki, bu dille hiç de soyut anlamda kastedilmeyen şeyleri de ifade ederler. Bazı kızların bir erkekle, aslında –çoğunlukla bilincine varmadan– onun aşkından ve ona sahip olmaktan başka bir şey düşünmezken, zihinsel düzeydeki ilgilerden ve ruhsal yakınlıktan başka bir şey paylaşmadıklarını iddia etmeleri gibi. Oysa küçük bir yosma için, bir erkeğin insani yakınlığı çoğunlukla ender, bir anlamda olmayacak bir şeydir; bizim çevremizdeki kadınlar için bu tutum bir kadının umursamazca kendini yaşaması demektir."

Max Werner tam tiradını bitirmişti ki grup ne yazık ki kalkmaya davrandı. Sandalyeler çekilir, herkes aynı anda konuşurken, hanımlardan biri Fenya'nın koluna girerek cevap vermesini engellemiş oldu. Herkesin dahil olduğu, hiç ilginç olmayan gevezeliklere katılarak dışarı çıktılar.

Max Werner yine de gecenin içinde onlarla beraber sokaklarda yürümeye devam etti, "Chien qui fume"de soğan çorbası ve istiridyeden oluşan kaçınılmaz gece yemeğine kaldı ve gün ağarırken ürünlerin hale girişinin muhteşem bir tabloyu andıran görüntülerini restoranın geniş pencerelerinden diğerleriyle birlikte seyretti. Bu arada da Fenya'nın ailesini tanıyan bir Rus gazeteciden kızın hayatına dair en azından dışarıdan göründüğü kadarıyla bir şeyler öğrendi. Moskova'da doğmuştu, ama eski bir askeri doktor olan hasta babasıyla birlikte daha küçük yaşlarda Güney Almanya'ya ve İsviçre'ye gitmiş, sonra burada üniversite eğitimine başlamıştı; babasının ölümünden sonra da bir yığın çaba gerektiren yan uğraşlarla, ders vererek, her türden çeviriler yaparak azimle eğitimini sürdürmüştü. Anlaşılan Zürich'te arkadaş olduğu pek çok erkekle birlikte okuyordu. İçlerinden biri sonbahar tatilinde Fenya'ya Paris'e kadar eşlik etmiş, ama sonra ayrılarak Rusya'ya gitmişti.

Kızın, bu dünyada sanki sadece erkek kardeşler varmışçasına sergilediği o tuhaf, cinsiyetsiz kız kardeş havasının nedeni bu muydu? Ya da bu son derece saf tavrın tümüyle serbest bir yaşamı örten bir paravan olması daha mı muhtemeldi? Kız dünya ve insanlar hakkında çok şey biliyor olmalıydı, ait oldukları çevrenin iyi korunmuş kızlarının bildiğinden çok daha fazlasını.

Max Werner'in düşünceleri de, bakışları da durmadan kendini son derece zekice ve başarılı bir şekilde maskelediğinden kuşkulandığı Fenya'dan yana kayıyordu. Diğer kadınların tuvaletlerinin arasında neredeyse dikkat çekici olan o rahibe kıyafetinin ardında tam bir hafiflik mi saklanıyordu yoksa; ya da bu açık, aydınlık yüz sadece bir budalanın aldanacağı biçimde şehvetli bir şeyleri mi gizliyordu? Kendi düş gücü ona bir oyun mu oynuyordu, yoksa Fenya öylesine iffetli görünmek istemesine rağmen gizemli bir biçimde kendini ele veren ateşli renklerle tuhaf bir esri-

me yaratan çiçeklerle sarmalanmış bir geç Raphael dönemi figürünün stilize edilmiş sadeliğini, ruhsallığını ve inceliğini mi hatırlatıyordu?

Her halükârda Fenya'dan yayılan heyecan verici bir şeyler ona kadar ulaşıyor ve o zamanlar üniversite eğitimi alan veya çokbilmiş her kadını itici bulmasına rağmen üstünde güçlü bir etki yaratıyordu. Evet, Max Werner bunu Fenya'nın ciddiyetinin sadece görünürde olduğuna dair bir kanıt olarak kabul etti.

Restorandan ayrılırken biri bu uzun gece eğlencesini arabayla Bois de Boulogne'a kadar uzanarak noktalamayı önerdiyse de, öneri hep bir ağızdan esnemelerle reddedildi. Ayrıca ortalıkta hiç araba da görünmüyordu. Sonunda evlere yürüyerek dönülmesine karar verildi, beylerden her biri hanımlardan birine eşlik edecekti ve Max Werner kendi payına Fenya'nın düşmesini sağladı.

Artık güneş sabah sisinin arasından süzülerek, Paris'i Sen kıyıları üzerindeki nemli havanın yarattığı enfes bir kızıllıkla sarmaya başlamıştı.

"Bu muhteşem bir şey!" diye bağırarak sokağın ortasında durdu Fenya, fakat sonra hemen son derece sıradan bir istekle sözlerine devam etti:

"Bir fincan koyu kahve olsaydı şimdi! O zaman eve gittiğimde hemen yatmak zorunda kalmazdım ve günü kurtarırdım."

"Hiç de yorgun görünmüyorsunuz, aksine son derece zindesiniz," diyerek kıza baktı Max Werner. "Bir gece uyumamak sizi zorlamayacak belli ki."

Fenya başını salladı.

"Buna alışkınım," dedi, "geceleri kitapların başında oturmayı tercih ederim. Ortalık o kadar sessizken..."

"Genç bir kızın böyle bir şey söylediğini duymak kulağa çılgınca geliyor," dedi Max Werner neredeyse öfkeyle, çünkü bundan hiç hoşlanmamıştı. "Şurada karşınızda du-

ran ben kitaplara gömülmekten daha yeni kurtuldum, hem de en ağır cephe hizmetinden kaçarcasına. Ve siz, bir kadın, kendinizi gönüllü olarak teslim ediyorsunuz."

"Bakış açımızı genişleten, hayatı önümüze seren ve bizi bağımsızlaştıran kitaplar niye bir cephe hizmeti olsun ki," diyerek şaşkınlıkla ona baktı kız. "Bu dünyada bizi özgürlüğe yaklaştıran tek bir şey varsa o da zihinsel çalışmalardır."

"Dönüş yolunu zihinsel çalışmaların hayattaki önemi üzerine felsefi bir tartışma için kullanabiliyor, hem de sabahın köründe sokağın ortasında," diye neredeyse kinle aklından geçiren delikanlı, kesin inancını tok bir sesle açıkladı:

"Fakat küçük hanım siz fena halde yanılıyorsunuz! Tam tersi bu yeryüzündeki en sınırlayıcı, en engelleyici şeydir! Bu zaten aşikârdır. Bilim, bütün renkleriyle, bütün çelişkili çeşitliliğiyle, bütün zenginliğiyle yaşamı tümüyle teğet geçiyor – bütün bunlardan çıkardığı sadece zayıf, solgun bir gölge. Bilimin araştırma yöntemleri ne kadar sıkı, ne kadar katıksız olursa, en küçük yaşam parçasının bile kavranmasından kaçınması da o kadar bilinçli, o kadar derin oluyor. İşte bu yüzden bilime hizmet eden bilim insanları da kendi kendini dumura uğratmak, yazı masasına ve zihinsel kansızlığa bağımlı yaşamak durumunda."

Konuşurken bir yandan da Fenya'nın oteline kadar olan yolun çok kısa olduğunu düşünerek, gökyüzü bulutlanmaya başlamasına rağmen, her ihtimale karşı yolu uzatmaya karar verdi. Kız ise ne havanın kapattığının ne de yolun uzatıldığının farkındaydı.

"Bizim için, daha yakın zamandan beri üniversiteye gitme şansına sahip olmuş biz kadınlar için, söylediklerniz kesinlikle geçerli değil," diyen Fenya kendi meselesine derinden inanarak karşı çıktı. "Okumak bizim için ne çilecilik ne de hayatını çalışma masası başında geçirmek anlamına geliyor. Ayrıca böyle bir şey olası mıdır? Biz eğitim sayesinde özgürlüğümüz için, haklarımız için mücadelenin içine, yaşa-

mın içine daha yeni giriyoruz. Bir kadın üniversite eğitimine başladığında sadece kafasıyla, zekâsıyla değil, tüm istemiyle, tüm insanlığıyla kendini veriyor. Sadece bilgi edinmekle kalmıyor, yaşamdaki zihinsel devinimde de küçük bir pay sahibi oluyor. Siz bilimden sadece yaşlılar için, yaşamdan kopuk insanlar için uygun bir meşguliyetmiş gibi söz ediyorsunuz. Ama belki de sadece erkeklere böyle hissettiriyordur. Kadınlar arasındaysa bilim genç, güçlü ve dinç olanlara çekici geliyor!"

"Pekâlâ, gerçekten dediğiniz gibi olsaydı bu neyi kanıtlardı biliyor musunuz?" diye öfkeyle soran Max Werner, bir yandan da kızın şakaklarında ince, hoş bir hat çizen kahverengi saçlarını hayranlık dolu bir beğeniyle inceliyordu. "Bu düpedüz sizin cinsinizin geriliğinin, bizim yüzlerce yıl önce bulunduğumuz yere ancak gelmiş olduğunun kanıtıdır. Elde ettiğimiz her bilgi için ateşe atıldığımız veya en basitinden toplumsal itibarımızdan olduğumuz yere. Ne var ki, o zamanlar bilim için yaşamanın karakteri müthiş güçlendiren bir yanı vardı ve bir insanın tüm varlığını en soyut varoluş sorunlarının içine hapsediyordu. Fakat durum böyle olduğu sürece rafine bir zihinsel kültür – şeylerin *üzerinde süzülen günümüzün kültürü*– mümkün olamaz ve okudukları sürece kadınların bundan haberi olamaz."

"Peki, ya okumazlarsa?" diye alayla sordu Fenya.

"Tabii ya. Bu durumda bir erkek vasıtasıyla bilgi sahibi olurlar."

Fenya olduğu yerde durarak onun sözünü kesti: "Bir dakika, neredeyiz?"

"Ah, bana kızmayın! Tartışmanın heyecanı içinde yolu uzattık biraz. Fakat buralarda bu saatte açık olması gereken, kahve içebileceğiniz küçük bir mekân vardı," diye telaşla sözlerine devam ederek Fenya'yı birkaç adım daha yürüttü Max Werner. "Kahve içmek istediğinizi unutmadım elbette."

Ancak küçük kafe, önüne vardıklarında henüz açılıyordu ve bu kadar erkenci konuklar için hazırlıklı değillerdi. İçerisi süpürülürken kalkan toz bulutlar halinde üstlerine geliyor, sandalyeler de hâlâ gece masaların üzerine kaldırıldıkları gibi öylece duruyorlardı.

"Sanırım otelime daha epey yol var," dedi Fenya düşünceli bir halde. "Acaba artık bir araba..."

"Oteliniz gerçekten de biraz uzak," diye aceleyle kızın sözünü kesti Max Werner, "fakat eğer... o kadar yokluğunu çektiğiniz kahveden mahrum kalmanızı istemem. Şimdi daha da susamış olmalısınız. Bu erken saatte bile istediğiniz kahveyi içebileceğiniz bir yer biliyorum."

"Nerede ki? Yakında mı?"

"Çok yakında. Aramızda on bina bile yok. Şimdi sizin otelinize biraz uzağız, ama benimkine çok yakınız. Benim otelimin işletmecileri en olmadık saatlerde bile kahve istenmesine hazırlıklıdır. Gidelim. Oradan bir de araba çağırtırım."

"Benim otelimde yemek salonu bu kadar erken açılmıyor," dedi Fenya biraz şaşırarak, "ama siz öyle diyorsanız, gidelim o zaman."

Bu doğrudan kabul delikanlının enikonu aklını karıştırdı. Kızla geçirdiği gece âşıkane merakını asabi bir heyecana dönüştürmüştü. Onu ortak yemek salonuna götürmese bunu nereden bilecekti? Büyük bir ihtimalle daha açılmamıştı zaten. Ama kendi odaları yemek salonunun hemen yanındaydı.

İçini bir tür sessiz öfke kapladı, bu kızla ilgili belirsizliğin eziyetini çekiyordu. Bunlar sahte davranışlar değilse, kızın hiç tanımadığı bir delikanlının önerisine bu denli açık olması, ona bu kadar iyi niyetle güvenmesi mümkün müydü? Yoksa sessizce arkasından gülüyor muydu? Veya uzak bir gezegenden mi Paris sokaklarına düşmüştü?

Ah, Max Werner daha çok gençti! Saf bir budala olarak görülmekten korktuğu için kadınları oldukça yanlış değer-

lendiriyordu. Ve ona bu kadar itici gelen üniversiteli kadınlara gelince, onları aslında hiç tanımadığını itiraf etmesi gerekirdi, çünkü daha yakından tanıdığı kadınlardan hiçbiri bu türe dahil değildi.

Fenya'yı kendi kaldığı otele götürdü, birkaç basamak yukarı çıkardı ve geniş koridorda yemek salonunun yanındaki bir odanın kapısını açtı.

Bu kendi odası değildi, o sırada boş olan, odasında temizlik yapılırken kullandığı salon olarak döşenmiş bir başka odaydı. Ne var ki içeriye girdiklerinde, Max Werner'in yaşlı bir sokak satıcısından pazarlıkla aldığı Spitz cinsi küçük beyaz köpeğinin onca zaman beklediği sahibinin sonunda dönmesinin sevinciyle bitişik odada hafif sesler çıkararak ara kapıyı tırmaladığı duyuldu. Genç adam köpeği içeriye alınca hayvan sevinçle kuyruk sallayıp havlayarak sanki Fenya'yla bir çiftmişler gibi ikisinin birden üzerine atıldı.

Fenya nerede olduğunu tam kavrayamayarak, tereddütle olduğu yerde kalmıştı. Bu arada ikisinin arasında yere oturmuş, memnuniyetle kızın yüzüne bakmakta olan köpeğe doğru elinde olmadan eğildi, fakat hemen tekrar doğrularak bir şey söylemek istediğinde bakışları Max Werner'in yüzüne takıldı.

Onu buraya getirirken genç adamın belirgin bir niyeti yoktu. Fakat şimdi burada, yarı kapalı jaluzilerin ardından avludaki serçelerin neşeli ötüşmelerinin işitileceği kadar sessiz koridorlarıyla hâlâ uyumakta olan bu otelin içinde, bu odada, onunla yapayalnız tam bir yalıtılmışlık içinde gerçekten durduğunda, –evet şimdi– Fenya şimdi başını kaldırdığında, heyecanla titreyerek üzerine eğilmiş, iki koluyla birden kendisine sarılmaya hazırlanan delikanlıyı yüzünün çok yakınında gördü.

Bağırmadı. Sadece irkilerek geri çekildi, köpeğe doğru eğilirken elinden kaymış olan şemsiyesini çabucak yerden aldı ve kapıya yöneldi.

Bu arada, "Ne kadar yazık!" dedi sadece.

Bu sözcükler ağzından neredeyse pişmanlıkla ve aynı zamanda olağanüstü bir şaşkınlık ifadesiyle çıkmıştı.

Genç adam bir an şaşkınlıkla donup kaldı.

Sonra içinde ani bir öfke kabardı, kıza istediğini yaptırmamak için gözü dönmüş kör bir hırsa kapıldı ve aslında bunu yaparken amacının ne olduğunu kendi de bilmeden Fenya'nın yanından geçip kapıya atıldı, kapıyı kilitleyerek anahtarı cebine attı.

Fenya tuzdan bir sütun gibi kalakaldı. Yüzü bembeyaz olmuştu. Bakışları odayı taradı, pencereden serçenin hâlâ şakımakta olduğu avluya kaydı, sonra servis çağrı zilinin açık renk düğmesine takıldı.

Fakat kendisini bu saatte, bu odada bir yabancıyla birlikte bulması için mi garsonu çağıracaktı? Aşağıya, avluya atlaması da söz konusu değildi.

Hayret dolu gözlerini derin bir korkuyla koca koca açarak şimdi ne olacağını sorar gibi erkeğe baktı. Bir an için çaresizce bir yardım arama duygusu, ormanda yolunu kaybetmiş bir çocukmuşçasına tüm bedenini sardı. Fakat sadece bir an için. Sonra başka bir duygu galip geldi. Bakışları erkeğin üzerinden aşağıya doğru kaydı, dudakları çok şey anlatan tarifsiz bir tiksinti –bir aşağılama– ifadesiyle büzüldü.

Max Werner'in eli, ondan hiçbir komut almadan kendiliğinden cebine gitti, bir okul çocuğu gibi şapşal ve kıpkırmızı bir yüzle orada duran bu zavallı sahibini hiç dikkate almadan anahtarı çıkardı. Eli anahtarı Fenya'ya uzatırken, erkeğin ağzından çıkan şu sözler bu istemsiz harekete eşlik etti:

"Ben... az önce, ben... kapıyı kapatmamı yanlış anladınız, benim istediğim... hayır, hayır, hiçbir şey değildi... ben, ben sadece bu ruh haliyle gitmenizi istemedim, yani bana karşı öfke ve hiddet doluyken."

Haline bakılırsa kız bu sözlerdeki tuhaf mantığı kavrayamamıştı. Yüzünde hâlâ aynı çarpık ifade vardı; boğazına bir tırtıl yerleşmiş ağır ağır yukarı tırmanıyor gibiydi.

Anahtarı aldı ve hiçbir şey söylemeden büyük bir hızla odadan çıktı.

Max Werner kızın peşinden gitti. Köpek de onun arkasına takıldı.

Şapkasını bile başına takmamıştı, masadan almaya kalksaydı kızı kaçırabilirdi. Ve onu böyle tek bir söz etmeden gitmeye bıraksa kendini tümden yetersiz hissedecekti; peşinden koşmayı yeğlemişti... evet, bunu istemişti... âşık bir kaniş gibi... o an çıldırasıya âşık bir kaniş.

Otelin çok yakınında birkaç araba duruyordu. Deri tenteleri indirilmişti, hafif hafif yağmur atıştırmaya başladı. Tekdüze ve kasvetli sabah ışığında birkaç gazete dağıtıcısı, uykusu açılmamış bir fırıncı çırağı hızla geçtiler. Bir sebze arabası takırdayarak yol boyunca ilerledi.

Fenya oturduğu yerde uyuklayan arabacıyı uyandırıp faytona atlayamadan, Max Werner ve köpek peşinden yetiştiler. Hayvan aralarına girmiş büyük bir heyecanla havlıyordu.

"Ne olur beni dinleyin," dedi Max Werner nefes nefese Fenya'nın tentenin altına girmesine yardım ederken. "Beni dinleyin! Yüzüme bakın! Hayır, hayır... bakmayın," diye düzeltti sonradan aklına görünüşünün dağınıklığı ve şapkasız hali gelince. "Kendi deliliğim, budalalığım yüzünden aklımın başımdan gittiğini görüyorsunuz ama! Beni bağışladığınızı söyleyin, bana tek bir kelime söyleyin, böyle gitmeyin!"

Max Werner ne söylediğini artık iyice şaşırmıştı.

Arabacı zar zor yerinden inmiş, atının yem kovasını çıkarmış, şimdi düşünceli bir halde hayvanın sırtındaki örtüyü katlıyordu.

Bu arada Fenya bir kedi gibi yumuşacık arabanın içine yerleşmişti. Tentenin siperliğinin altından iri iri açtığı gözleriyle gayet ciddi bir ifadeyle Max Werner'e baktı.

"Bağışlamak mı?" diye onun sözlerini tekrarladı. "Ben size başka bir şey söylemek istiyorum: Bağışlanacak bir şey yok. Çünkü yemek salonunuzu da, sizi de hiç tanımamama rağmen peşinizden gelmekle ben de sizin kadar budalalık ettim. Evet, çok aptalcaydı, neyse berabereyiz, çünkü sizin aptalca davranmanızın nedeni de beni tanımamanızdı. Daha iyisini yapamamış olmamızın özrü ikimiz için de aynı. Görüyor musunuz, erkekler arasında o kadar çok bulunmama rağmen, hep kendini bilen erkeklerle karşılaştığım için şansım varmış. Evet, sahiden. Siz tanıdığım ilk kendini bilmeyen..."

Fenya kırıcı olmaktan kendisi de korkmuş gibi sözünü yarıda keserek konuşmasını noktaladı. Bu arada arabacı yerine çıkmıştı; at harekete geçti; Fenya kızararak tentenin gölgesine çekilirken, fayton kızı hızla oradan uzaklaştırdı.

Kaldırımda tek başına kalan Max Werner, yüzünde kederli bir ifadeyle, elini mekanik bir hareketle başına götürerek olmayan şapkasıyla selam vermeye kalktı.

Sonraki günlerde Fenya'yı aramak veya ona yazmak için şiddetli bir istek duydu, fakat her seferinde tereddüde düşerek vazgeçti. Ancak çok uzun zaman sonra yapmış olduğu eşekliğe bir parça espriyle bakmaya başladığında, bu niyetini gerçekleştirdi; ne var ki Fenya –adı aslında Fiona İvanovna Betyagin idi– bu arada çoktan Zürich'e dönmüştü.

Kader ancak ikisi de bu olayı unuttuktan çok sonra tekrar bir araya gelmelerini istemişti anlaşılan.

Bir yıl geçti. Max Werner Paris'ten döndükten sonra o yıl memleketi Avusturya'da kaldı, bir gönül yakınlığı onu orada tutmuş ve yolculuk isteğini gözle görülür biçimde azaltmıştı. O sıralarda bir gün kız kardeşinden bir mektup geldi, kız kardeşi bir aydır evlendikten sonra Rusya'ya yerleşmiş bir arkadaşının çiftliğinde misafirdi. Mektupta Smolensk yakınlarında yaşayan bir toprak aristokratıyla nişanlandığını

bildiriyor ve aynı zamanda Max Werner'e, gelecekteki eşinin yurt dışında okuyup eğitimini kısa süre önce tamamlamış bir akrabası olan Fiona İvanovna Betyagin'den içten bir selam iletiyordu.

Max Werner, kara kışta, ocak ortasında, kız kardeşinin düğünü için Rus taşrasına bir yolculuk yaptı. Onun oradaki arkadaşlarının pek çok yabancı konuğun kaldığı malikânesinde şenlik hazırlıklarının karmaşası içinde Fenya'yla tekrar karşılaştı.

Paris'teki izlenimine bu kadar ters düşen şaşırtıcı değişimin ne olduğunu söyleyememekle birlikte onu ilk gördüğü an neredeyse tanıyamayacaktı.

Fenya rahat bir tavırla birkaç tanıdığın arasında oturuyordu, sağ elini avuç içi içeriye dönük olarak tembel bir jestle kucağına bırakmıştı, üzerindeki ipekli giysinin parıltılı beyazı içinde tuhaf bir şekilde resmi ve debdebeli görünüyordu. Yine de neşeyle gülüp konuşurken sanki düşünceleri bambaşka bir yerdeymiş gibi dağınık bir hali vardı.

Endamı olgunlaşıp tam ölçülerini bulmuş gibiydi, hareketlerinde daha önce sahip olmadığı yumuşak, okşayıcı bir şeyler vardı ve bunlar kıza uyumlu bir güzellik veriyordu. Fenya beklenmedik biçimde güzelleşmişti.

Evet, daha güzeldi, –ama Max Werner'in üstünde artık o eski tedirgin edici çekim gücü yoktu–, ilk tanıştıklarında Fenya'da onca huzursuzlukla aramış olduğu kadınsılık şimdi dış görünümde iyice belirginleştikten sonra, bir zamanlar o tanımadığı üniversiteli kızda çekici bulmuş olduğu gizemli ve çelişkili yan artık üstünden sıyrılıp gitmiş gibiydi.

Fenya'nın kendisini karşılarken gösterdiği içten sevince rağmen hissettiği buydu. Kız onu karşılarken aynı zamanda yeni bir akrabayı selamlıyordu, sonra ikisi de anısı artık iyice solmuş ve pek kısa sürmüş Paris "romanslarını" konuşup gülüştüler.

Düğün yemeğinde Fenya onun yanına oturdu, hatta diğer pek çok çiftle birlikte, hiçbir zaman bağlı kalınmasa da

kardeşliğe bile içtiler. Fenya'nın, Protestan nikâhını izleyen Yunan-Katolik tarzı nikâhın ayrıntılarını ve anlamını anlatmaya çabalarken gösterdiği derin ciddiyet Max Werner'in dikkatini çekti. Gerçi orada gördüğü farklı ritüeller onun da ilgisini çekmişti, yine de bunların gereksizliğine dair inançsızca bir imada bulunmaktan kendini alıkoyamadı.

"Gereksiz mi?" diye şaşkınlıkla sordu Fenya, sonra aceleyle devam etti: "Elbette, mecburen katılan bir yabancı için öyledir. Benim içinse tütsü kokularının, ilahilerin ve çocukluk anılarının içine böylesine dalmak büyük bir zevk. Yıllardır uzaklardaydım. Ve ancak şimdi, eskiden bildik olan bütün bu şeyleri tekrar etrafımda görünce, kendimi yeniden eve dönmüş hissediyorum. Her şeyi bıraktığınız yerde bulma konusunda bütün ülkeler arasında öncelik Rusya'nındır. Burada ilerlemeden ilerlemeye koşturma telaşı yoktur, yıllar geçse de her şey hep aynıdır."

Kızın memleketine yağdırdığı bu övgüler karşısında Max Werner elinde olmadan güldü.

"Memleketi onurlandırmak için bu da bir neden!" dedi neşeyle. "Ama bu özel durumda bir zamanlar çocukluğunuzdaki gibi düşünemezsiniz –düşünemezsin– artık. Bu uzun evlilik törenleri daha derinlerdeki asıl anlamlarından uzaklaşmıştır."

Fenya başını iki yana salladı.

"Hiç de değil! Tam tersi! Dıştaki kabuğu sıyırdığınızda derindeki anlam nedir? Şudur: İki insan muhtemelen birbirlerini sevdiklerinden dolayı her zaman için birlikte olmak ister, fakat sadece âşık olmak gibi kişisel nedenlerle değil, çözülmez bir şekilde bağlanış ancak ortak bir görev temelinde, adeta daha yüce üçüncü bir makamın hizmetine girdiklerinde gerçekleşir. Yoksa bütün bu çözülmez bağların bir anlamı yoktur. Burada istedikleri sadece kişisel olanın, sırf duygulara ilişkin olanın ötesine geçmektir –buna ister Tanrı deyin, ister ailenin kutsallığı veya evlilik bağının sonsuzluğu– hepsi

aynı şey. Her halükârda, bu çok farklı bir şeydir – sadece cinsler arasındaki aşktan da farklı bir şeydir."

"Aman Tanrım, Fenya İvanovna," dedi Max Werner büsbütün şaşkın bir halde. "Siz gerçekten de insanın kafasındaki evlilik kavramını bütünüyle kararta bilirsiniz! Tam anlamıyla dehşetten ürperdim. Neyse ki yanılıyorsunuz. Hikâyenin en azından çözülmez bağ tarafı doğru değil. Ayrılma olasılığı var en azından..."

Fenya omuz silkti.

"Sizde olabilir. Ne var ki o zaman da biçim özü tam olarak yansıtmıyor. Yani bu sefer de payına düşen güzellikten ve törensilikten yoksun kalıyor. Belki de bu yüzden çok daha havaice evlenebileceğinizi düşünüyorum. Oysa biz... biz evlenmeden önce dizlerimizin üstüne çökeriz, sanki tam aksi bir şeyi yapmak ve kişisel haz haklarımızdan ömür boyu vazgeçerek manastıra girmek istermiş gibi."

Görüşleri o zaman Paris'te olduğu gibi hâlâ zıt düşüyor olsa da, Fenya'yla tartışmak Max Werner için yine hoş ve heyecan vericiydi. Fakat Fenya'nın dış görünüşü kadar görüşleri de eskisine göre daha kadınsılaşmıştı sanki, belki de bu nedenle sürekli görüştükleri o kısacık hafta boyunca sonunda yakın arkadaş oldular.

Fenya'nın davranışlarındaki o zamanlar öylesine kuşkuyla karşılamış olduğu kız kardeş yaklaşımı, şimdi bu yabancı ülkede delikanlıya son derece sempatik geliyordu ve zaten çok geçmeden kızın tavırlarındaki sadelik ve iyi niyetli güvenin Slav kadınlarına özgü bir nitelik olduğunu fark etti. Fenya da diğerlerinden çok farklı değildi, uzun süren bir üniversite hayatı olmasına rağmen. Doğal yapısının ifadesi, öğrenilmiş şeylerden çok daha güçlüydü.

Hatta sonunda Max Werner, şu sıralar onu ülkesine bağlayanın ve şimdi geri çağıranın ne olduğuna değinerek, Fenya'ya güveninin en büyük kanıtını gösterdi. Böylece Fenya onun bir yıl önce gizlice nişanlanmış olduğunu öğrendi.

Bunu Fenya'ya, çiftlikteki bütün konukların o muhteşem kış havasında, çevredeki karlar içindeki ormanlarda hep birlikte çıktıkları bir kızak gezintisi sırasında itiraf etti. Fenya ve Alman dostu, donarak sertleşmiş karlı zeminin üstünde ok gibi hızla yol alan küçük çevik atların çıngıraklarını şıngırdatarak çektiği iki kişilik alçak kızaklardan birine birlikte binmişlerdi.

Fenya, Max Werner'in itirafına canlı bir ilgiyle karşılık verdi:

"Gerçekten de çok 'gizli' bir aşk mı? Yani hiç kimse, en yakınlarınız bile bir şey bilmiyor mu? Böyle sürdürmek çok zor olmalı."

"Öyle zaten. Irmgard bir Kuzey Almanyalı olduğu ve hayatı hiç de kolay tarafından almadığı için iki kat zor hem de. Gizlice yapılan her şey onda günlerce süren bir dehşet duygusu yaratıyor. Eski ve sağlam aile gelenekleri içinde gelişen küçük Kuzey Alman soyluluğu."

"Nasıl tanıştınız peki?" diye sordu Fenya. "Aslında siz dostum, biz kızlar üzerinde daha ziyade havai bir izlenim bırakıyorsunuz da."

"Ama rica ederim! Ben her zaman Paris'te olduğum gibi değilim. Irmgard için başlangıçta onu kendi evinin biraz dar ve boğucu ruhsal ortamından uzaklaştıran bir kurtarıcıydım, bir kaçıştım. Böyle başladı."

"Ve nişanlınız bu yüzden sizi bir erdem timsali olarak görüyor, öyle mi?" diye alayla sordu Fenya.

"Ah, hayır! Aslında Irmgard olduğumdan çok daha kötü olduğumu düşünüyor. Çoğunlukla böyle, ama bu onun gözünü korkutmuyor. Hiçbir şey talep etmeden bahşeden bir kraliçe gibi seviyor beni. Kadın gururunun en inatçı türü."

"Aşırı bir alçakgönüllülüğün maskelenmesinden başka bir şey değil bu," diyerek heyecanla söze girdi Fenya. "Ah, ne kadar Almanlara özgü bir tutum! Fakat sizin için büyük özverilerde bulunuyor. Bu sizi üzmüyor mu?"

Max Werner'in ödünç kürk kalpağının altında gizlenen yüzünde utangaç ve hilekâr bir ifade belirdi.

"Maalesef hayır!" dedi özür dilercesine. "Onun bu kendini aşmış halinde ve alçakgönüllülüğünde beni çok hayran bırakan bir yan var. Sanırım karşılıklı sevgiyi güçlendiren bir şey."

Fenya birkaç dakika sessiz kaldı. Aklını meşgul eden bir şey var gibiydi. Sonra aniden şunları söyledi:

"Ve buna rağmen – bütün bu zorlayıcı koşullara rağmen, henüz sizinle evlenmek istemiyor mu?"

Max Werner'in yüzünde o kadar afallamış bir ifade belirdi ki Fenya gülmeye başladı.

Hâlâ bu beklenmedik yorumun şaşkınlığı içinde "Benimle evlenmemek mi? Nasıl yani? Bu sadece... yani ben henüz evlenebilecek durumda değilim ki," diye karşılık verdi Max Werner. "Mümkün olur olmaz elbette benimle evlenmekten mutluluk duyacaktır. Aile mirasından payıma düşen küçük miktarı zamanında yolculuklar ve yüksek eğitim için harcayarak o kadar azalttım ki, önce bir profesörlük elde etmem gerekecek."

Fenya düşüncelere daldı. Kızağı çeken atların çıngırak seslerini dikkatle dinler gibi başını eğmiş oturuyordu. Ama aklından geçenler sevecen ve hoş düşünceler olmalıydı, çünkü öylesine mutlu bir ifadeyle kendi içine kapanmış görünüyordu ki, soğuktan kızarmış yüzüne bir gülümseme yayılmıştı.

Düğünün son kutlamalarından sonra, Max Werner Fenya'yla birlikte Petersburg'a gitti; Almanya'ya dönmeden önce bu kentte görmek istediği şeyler vardı. Fenya ileride eğitim alanında çalışmak için rahatça hazırlıklarını yapmak üzere Nevski Bulvarı'nda mobilyalı bir oda kiraladı. Max Werner'i de hemen, annesinin artık hayatta olmayan kız kardeşlerinden birinin kocası olan Petersburg'daki tek akrabasının yanına götürdü, çünkü evde Almanca konu-

şuluyordu ve Almanlara ilgi duyuyorlardı. Baltık aristokrasisinden olan bu enişte Rus donanmasında amiraldi ve üç kızıyla birlikte son derece konuksever bir yaşam sürüyordu.

Ancak Max Werner onlarda kaldığı ilk günlerde zamanının çoğunu başkenti tanımakla geçirdi. Bir keresinde Ermitaj'ın sanat galerilerinde sınırlı kış ışığının izin verdiği ölçüde uzun saatler geçirdikten sonra uzun bir yürüyüş yapma ihtiyacı duydu ve normalde Moskova Garı'yla amirallik konutu arasında kalan belli bir bölümünü gördüğü bütün Nevski Bulvarı'nı sonuna kadar yürüdü. Moskova Garı'nın ilerisindeki Nevski artık seçkin tabakanın akşamüstü yürüyüşlerini yaptığı cadde değildi. Kiliselerin ve sarayların iki yanında dizildiği dümdüz uzanan cadde, keskin bir dönüş yaparak birden tüm karakterini değiştiriyordu. Büyük mağazaların şık aynalı vitrinlerinin yerini sıradan dükkânlarla, alçak kemerli kaldırımlar boyunca uzanan ucuz çarşılar, Avrupai otellerin yerini de kapılarındaki çiğ renkli afişlerle ikinci üçüncü sınıf şarap evleri alıyordu. İyice basılıp sertleşmiş mavimsi karın üstünde kayan ihtişamlı kızaklar azalıyor, yoldan geçen insanların üzerindeki giysiler giderek sıradanlaşıyordu; sonunda uzaktan kış güneşinin altın kubbelerinden yansıttığı göz alıcı ışıltılar içinde Aleksandr-Nevski Manastırı göründü.

Manastıra daha epey bir yol varken bulvar bir kasaba havasına büründü ve adeta ruhani bir görünüm kazandı. Ana kapısı altın haçlar ve yıldız şeklinde simgelerle bezenmiş beyaz katedral, hayır işleri binaları, küçük şapeli ve evsizler yurduyla birlikte, yine beyazdan başka bir renge bürünmeye cesaret edememiş olan alçak damlı, küçük, mütevazı evlerin arasından yükseliyordu. Daha da yukarıda görkemli kutsal şehir, altınlı beyazlı siluetiyle, manastır duvarlarıyla, kubbeleri ve kiliseleriyle birlikte kutsal mekânlardan yükselen tütsü dumanlarıyla sarmalanmış, soluk mavi gökyüzüne doğru uzanıyordu; etrafındaki dükkânlarda çan ve koro sesleri arasında dua tespihleri, tütsü mumları ve çelenkler satılıyordu;

bütün bunlar karlara bürünmüş manzaranın içinde güneşin son kızıl ışıklarına karışarak beyazın ve altın renginin tarifi imkânsız bir senfonisi gibi yayılmaktaydı.

Ve daha geride manastırın geniş, çok geniş bahçesi derin kış huzurunun içinde uzanıyordu.

Max Werner tam bahçeye girecekti ki orada Fenya'yı görerek şaşırdı; kız hemen girişte altın rengi pırıltılar yayan parmaklığa yaslanmış, sırtı ona dönük olarak duruyordu.

"Fenya İvanovna, manastıra mı gireceksiniz?" diye sordu kıza omzunun üzerinden.

Kız hayretle arkasına döndü, ama korkmamıştı, sonra kapıdan uzaklaşarak yanıtladı:

"Manastırı gezdim, şimdi de enişteme gidiyordum, biliyorsunuz zaten, *jour fixe*!* Yemeğimi orada yiyeceğim. Özel bir planınız var mı? Yoksa benimle gelin, siz zaten ailenin sofrasına her zaman için davetlisiniz."

"Memnuniyetle Fenya, sırf size eşlik etmek için bile gelirim. Bu güzel Sibirya havasında gezinti yolundan yürüyerek gidelim mi?"

Kız başını salladı ve kunduz manşonunu yüzünün önünde tutarak keskin rüzgârdan korunurken dikkatle dört bir yana baktı. Sonra bir süre eşlikçisinin yanında hiç konuşmadan yürüdü.

"Buraya gelmek nereden aklınıza esti?" diye sordu ansızın. "Nevski'nin bu tarafını pek kimse ziyaret etmez. Neredeyse burada kimseyle karşılaşmayacağınıza..."

"Aynı şeyi benim size sormam daha doğru olmaz mı?" diye kızın sözünü kesti Max Werner. "Yanında bir eşlikçisi olmayan genç bir hanım için uygun bir yürüyüş yolu değil bu. Bense sizin yoğun bir çalışmaya daldığınızı sanıyordum, ince düşünerek sizi bu yüzden ziyaret etmiyorum, zaten Paris'ten beri sizi hep deli gibi ders çalışırken hayal ediyorum ve siz aksine buralarda dolanıyorsunuz."

---

* (Fr.) Düzenli toplantı. (ç.n.)

"Evet, dolanmak doğru sözcük," dedi Fenya hoşnutlukla. "Biliyor musunuz, çalışkanlık dönemi geride kaldı. Zaten burada bir geçiş dönemi, bir boş dönem yaşıyorum, öyle değil mi? Ta ki bana vaat edilen göreve başlayana kadar. Ben de bunun tadını çıkarıyorum! O hummalı çalışmadan sonra bunun zamanı gelmişti zaten. Şimdi yataktan kalkmadan tembellik yaparak iyice gevşeyip yayılıyorum, kendimi gerçekten de toparlanma dönemindeki bir hasta gibi hissediyorum; o zaman insan çok farklı yaşıyor, daha edilgin, sezgileri daha açık, almaya daha hazır. Tam olarak tetikte değilsiniz, fakat uykuda da değilsiniz..."

"Düşler içindesiniz!" diye lafı dolandırmadan cümleyi tamamladı Max Werner. Fenya ondan yana hızlı bir bakış attı. Sonra sustu.

"Aslında rolleri değiştik demek ki," diye devam etti genç adam. "Çünkü bu yıl ben sıkı çalıştım. Peki, bu boş dönemden sonra zor bir öğretmenlik görevini üstlenmek nasıl gelecek, bu sizi ürkütmüyor mu?"

Kız güldü.

"Şu an o kadar ilerisini düşünemiyorum. Fakat kötü gelmeyecektir, çünkü her zaman çekici bulduğum bir iş."

Sonra dile getirmediği bir şey aklını meşgul ediyormuş gibi yüzünde düşünceli bir ifadeyle tekrar suskunlaştı. Bu arada Nevski'nin canlı bölümüne varmışlardı, burada sürekli aralarından geçen insan kalabalığı sohbetlerini zaten zorlaştıracaktı.

Polis köprüsünün ardında güneş batıyordu. Karların üzerinde uzun mavi gölgeler yayılıyor ve o kuzey kışına özgü alacakaranlığı yaratıyorlardı; öyle ki insan gün ortasında bile hiçbir şeyi net göremiyor, ama yine de orada burada bir vitrinin arkasında yakılan ilk lambaların alevlerinin titreştiğini görünce tuhaf bir biçimde etkileniyordu.

Parıltılı anacaddenin üzerinden akıp giden hayat ve hareket bu saatlerin atmosferiyle mükemmel bir uyum içindeydi,

çünkü bütün bu kalabalığa rağmen genel görünümde insanı rahatsız eden hiçbir gürültü, hiçbir aşırı renk yoktu; aksine yumuşak ve mesafeli bir zarafet hissediliyordu; kızakların neredeyse hiç ses çıkarmadan peş peşe geçişi, kürklere sarınmış hanımların aynı tipteki koyu renk giysileri içinde ağır ağır, telaşsız, neredeyse törensi hareketlerle geçip gidişleri ve insana dünyanın orada sona erdiği duygusunu veren karlara gömülmüş geniş yan sokaklardaki ölüm sessizliği, her şeye diğer büyük şehirlerin daha canlı ve daha bayağı gürültüsünden keskin bir farkla ayrılan bir tür düşsel şiirsellik katıyordu. Don, evlerin köşelerini ve sert çizgilerini bile buzla kaplayarak yumuşatmış ve silikleştirmişti; insan sesi olsun, kızak çıngırakları olsun, her türlü ses, kristal berraklığındaki soğuk havada uzaklardan gelen bir şarkı gibi yumuşak ve ince eriyip gidiyordu.

Fenya Kazan Katedrali'nin karşısındaki aydınlık bir vitrinin önünde durup kalmıştı. Kürk şapkasının üstündeki şalı geri itmiş, Sahaf Pasetti'nin vitrinindeki ürünleri inceliyordu. En önde Lermontov'un "İblis"i için yapılmış vasat, ama çok popüler olan üç illüstrasyon duruyordu: Tamara'nın İblis tarafından kaçırılışı, kendini İblis'e verişi, İblis tarafından öldürülüşü.

Fenya manşonuyla onları işaret etti. Sonra gülümseyerek,

"Gökyüzünün sonsuzluğuna yükselmek istiyorum,
Denizin derinliklerine gömülüyorum,
Sana bütün dünya nimetlerini vermek istiyorum!
Yeter ki sev beni! Sev beni!"

diye bir alıntı yaptı ve yürümeye devam etti.

"Bu neydi?" diye sordu Max Werner.

"Doğaçlama çeviri," diye yanıtladı Fenya. "Kötü şeytan melek Tamara'yı kaçırdıktan sonra böyle konuşur. Bu resimlere buradaki bütün evlerde rastlayabilirsiniz, fotoğraf olarak, alçı heykelcik olarak. Onlardan bizim evde de oldu-

ğunu çocukluğumdan çok iyi hatırlıyorum. Tekrar karşılaşınca tanıdık geldi."

"Tam bir genç kıza yaraşan resimler," dedi Max Werner. "Siz de aşkı çok şeytani bir şey olarak hayal etmediniz mi? Meleklerle mücadele, cehennemi mutluluklar, rengârenk ışıklar, dünyanın batışı."

Fenya gülerek yanıtladı:

"Ben mi? Ah, hayır. Ben aşkı tamamen –ama *tamamen*– farklı hayal ettim."

Kaldırımın üstünde, cadde lambalarının süt beyazı büyük kürelerinin içinde ansızın elektrik ışığı parlayıverdi ve alacakaranlık sokağı bir anda ay ışığı gibi göz kamaştıran bir ışığa boğdu.

Fenya'nın yüzü bu beklenmedik ışığın içinde Max Werner'in yanında belirdiğinde, bakışlarındaki çocuk neşesi ve gülen ağzıyla genç adama, güneşin son ışıkları altında manastır bahçesinde gördüğü düşünceli kadın yüzünden son derece farklı göründü. İfadesi yüz hatlarını öylesine etkiliyordu ki sanki yüzünün şekli de değişiyordu; ancak doktorasını yapmış birinden başka her şeye benzediği kesindi.

"Filoloji, tarih veya benzeri şeyler yerine tezinizi aşk üzerine yazsaydınız onu nasıl hayal ederdiniz çok merak ettim," dedi Max Werner.

"Aşkı nasıl mı hayal ederdim? Ah, çok basit. Son derece sade ve sağlıklı. Sanırım hiç de şeytani ve romantik sayılamayacak şeylerle karşılaştırırdım aşkı. Her gün açlığımızı giderdiğimiz kutsal, doyuran ekmekle; her gün evimizi açtığımız hayat veren temiz havayla. Sonuç olarak her şeyi borçlu olduğumuz, ama haklarında pek öyle tumturaklı laflar etmediğimiz en önemli, en doğal, en güzel şeylerle."

"Güzel konuştunuz! Ama aşktan beklentileriniz farklıdır herhalde: Yaşamın en büyük altüst oluşu; buna inanmıyor musunuz? Öncelikle de altüst oluşa?"

Kız başını iki yana salladı.

"Ben böyle görmüyorum. Yoksa insanın aşkla kavuşabileceği en değerli şeyin yitip gideceğini düşünüyorum."

"Aşkın size verebileceği en değerli şey nedir peki?" diye gülümseyerek sordu genç adam.

Fenya o sırada Amirallik Sarayı'na girerek yüzünü onun bakışlarından kaçırmış oldu.

Sonra, alçak sesle "Huzur!" diye yanıtladı.

Max Werner kuşku içinde "Huzur!" diye düşünerek kızı izledi ve Amiral Baron Mihail Ravenius'un yan kanatlarından birinde ikamet ettiği, altın rengi ışıltılar saçan görkemli binaya girdi. Irmgard'dan böyle bir yanıt alması zordu; Rus kızları daha mı ağırdı, yoksa daha mı yavandılar? Yoksa Fenya'nın bu konuya yaklaşımı bir körün renklerden söz etmesi gibi miydi? Belki de aşk konusu onun yaşam heyecanının kör noktasında kalıyordu.

Yukarıda Amiral'in kabul salonunda *jour fixe* henüz tüm canlılığıyla devam ediyordu ne yazık ki. Evin kâhyasının ve yaşça daha büyük olan iki kızının etrafında hâlâ on-on iki kadar pırıltılı üniforma ve koyu renklerde kadın tuvaletleri görülüyordu; hanımlar ve beyler son derece heyecanlı görünen, ama son derece can sıkıcı olan bir tartışmayı sürdürüyorlardı; ne var ki Fransızca konuşuyorlardı ve bu dilin geleneksel görkemli zarafeti konuya gayet uygun düşüyordu. Hepsi birden devinen bu insanların gelişlerinin, gidişlerinin, konuşmalarının oluşturduğu kusursuz mekanizmayı izlemek çok eğlenceliydi; her gelen orada on beş dakika kadar kalıyordu, sonra evin ikinci kızı konuk ayrılırken ona eşlik ederek sonu gelmeyen salonlardan geçiriyor ve gemici kıyafeti içindeki iki hizmetkârın beklediği giriş salonuna kadar götürüyordu.

Bu geliş gidiş daha bir saat kadar bir saat düzeni ve dakikliğiyle sürdü. Sonra son konuk da gitti ve kır saçlarıyla sakalı iyice seyrelmiş, elleri ve ayakları aristokratlığını aşırı vurgulayan yaşlı, ince bir beyefendi olan Baron Ravenius,

demode bir nezaketle kolunu yeğeni Fenya'ya uzatarak, ona öğle yemeği için hazırlanan masaya kadar eşlik etti ve kızın sandalyesini zahmetle çekerek oturmasına yardım etti.

Max Werner, kısa süre önce Alman elçiliğinin bir ataşesiyle nişanlanmış olan evin en büyük kızı Nadyojda'yla birlikte onları izledi. Onların peşinden de küçüğü hâlâ okula giden diğer iki kızla birlikte kâhya kadın geliyordu; en sondaysa Baron'un İran tazısı, gümüş rengi tüyleri ve ince uzun yapısıyla sahibiyle gözden kaçması mümkün olmayan bir benzerlik sergileyen Russalka vardı.

Yemekte sohbeti çoğunlukla evin beyinin açması beklenirdi. O gün de baron çorbasını içtikten sonra şöyle konuştu:

"Sürekli buradaki Alman kolonisi arasında dedikodunun pek yaygın olduğundan bahsediliyor, aslında bütün yabancı gruplar söz konusu tabii. Böyle bir koloni çok büyük de olsa yabancı bir ülkede rahatça bir kasaba karakteri kazanabiliyor doğallıkla. İnsan başka bir yerde olduğundan çok daha kolaylıkla kötü dillere düşebiliyor. Yabancı ülkelerdeyken sen bunu nasıl yaşadın mesela Fenya?"

"Ben buna gerçekten pek dikkat etmedim Mişa Enişte," diye yanıtladı Fenya. "Görünüşe hiç aldırmadığım için belki benim arkamdan da sıkı dedikodu yapıldığı olmuştur; fakat ben her zaman böyle şeylerin kulağıma kadar ulaşmasına izin vermeyen gerçek dostlar tarafından yeterince korundum."

"Belli ki risk alarak yaşıyorsun," dedi Baron. "Benim aklımın alamayacağı kadar tasasız ve özgür bir hayatın var. Ama amacına nasıl ulaşacağını bildiğini de peşinen kabul etmemiz gerekiyor. Bunun için seni çok takdir ediyorum, gençliğinde gösterebildiğin ciddiyet için de."

Herkes merakla konuşmanın nereye varacağını bekliyordu. Çünkü Baron ne zaman o vakarlı ayrıntıcılığıyla lafı uzatıp her türden coğrafi veya toplumsal gözleme dalsa, çoğunlukla son derece özel bir konuyu vurgulamayı amaçlardı.

Yabancıların oluşturduğu gruplardaki dedikodu merakına değinmesinin ve ayrıca Fenya'yı kızlarının yanında böylesine açıkça övmesinin boşuna olmadığı kesindi.

Fakat bu "özel konu"nun ne olduğu öğle yemeğinde ortaya çıkmadı. Ancak yemeğin sona ermesiyle en küçük iki kız kâhya ile birlikte çıkıp da, diğerleri yemek salonunun bitişiğindeki küçük oturma odasında kahvelerini ve sigaralarını içerken yaşlı Baron aniden Fenya'ya şöyle hitap etti:

"Sevgili çocuğum, epey huzursuz olduğumu görüyorsundur. Sana bu konuyu açıp açmamakta kararsızlık çekiyorum hakikaten, fakat Bay Werner de buradayken bu fırsattan yararlanmak istiyorum, belki o bir öneri getirecektir."

Oturduğu koltuğa rahatça yerleşmiş olan Fenya, ayaklarını da uzun ince burnunu patilerine yaslamış, önünde yatarak hafif hafif kuyruğunu sallayan Russalka'nın gümüş tüylü sırtına dayamıştı.

"Peki ama, mesele ne Mişa Enişte?" diye merakla sordu.

"Söyle bana çocuğum, hiç düşmanın var mı? Biliyorsun ki, insanın düşmanları olması da bir onur sayılabilir! Seni karalamaktan yarar sağlayacak birini tanıyor musun?"

Fenya şaşkınlıkla ve gülümseyerek ona baktı.

"Ben mi? Hayır, kesinlikle tanımıyorum. Böyle biri mi var?"

"Durum giderek ilginçleşiyor," diyerek ayağa kalktı Max Werner. "Acaba bu işin sonunda Fenya için bir Sibirya ejderhasına karşı savaş açmam mı gerekecek?"

Fakat Mişa Enişte bu şakacı yaklaşıma katılmadı; yüzü az önceki resmi ve kaygılı ifadesini korudu.

"Sizden durumu ciddiye almanızı rica ediyorum," dedi ellerini koltuğunun kenarlarına yaslayarak. "Fenya, sen de köpekle oynamayı bırak! Söz konusu olan son derece çirkin bir iftira. Birisi seni akşamın erken saatlerinde ıssız bir sokakta gördüğünü iddia ediyor, yanında bir erkekle."

"Bunu iddia eden kim?" diye söze karıştı Fenya.

"Ben de zaten dedikodunun kaynağını belirtmek istiyordum," dedi eniştesi huzursuzca. "Bu çirkin söylentileri bana aktaran, ailemizin durumdan benim kadar rahatsız olan eski ve güvenilir bir dostudur."

Fenya'nın yanında oturmuş ağır ağır kahvesini yudumlayan Nadyojda "Tanrım!" dedi. "Nasıl bu kadar sakin kalabiliyorsun! Ben duyduğumda aklım başımdan gitti. Dünya ne kadar kötüleşti! Kafamı o kadar meşgul etti ki neredeyse migrenim tutacaktı. Sende de yarın başlar."

"Ben kafamı bununla meşgul etmem. Yarına kadar bu konuyu çoktan uzaklarda bırakmış olurum, hem de çok uzaklarda!" diyen Fenya'nın yüzü aydınlandı.

Max Werner kıza baktı.

Başını koltuğunun arkasına yaslamıştı, gözkapaklarını iyice indirdiği için bakışlarını görmek imkânsızdı. Fakat dudakları hafifçe kıvrılmıştı, sadece çok hafifçe; yine de tiksindikleri bir içeceğe yaklaşmışlar gibi, çok şey anlatan bir ifadeyle yüklüydüler.

Dolgun kırmızı dudaklardaki bu ifade Max Werner'e ansızın bir şey hatırlattı; Paris'teki otel odasında başlarından geçenleri ve dolayısıyla o anda Fenya gözlerinin önünde buz sertliğinde kuşku götürmez bir saflık olarak ışıdı.

Yurt dışındaki eğitimi boyunca, ucuz kurnazlıklarıyla özgürlüğünü yanlış anlayan ve ilk görünüşe bakarak hemen bilgiççe yargılarda bulunan insanlar karşısında bu küçümsemeyi ne kadar sık hissetmişti kim bilir!

"Olayın belki de talihsiz bir yanlış anlama olduğu ortaya çıkar," dedi Max Werner. "Söz konusu hanımefendinin giyim kuşamı belli mi?"

Yaşlı Ravenius hızla ondan yana baktı.

"Elbette! Kıyafet tamamen uyuyor. Uzun manto, tilki kürkü, kunduz kürkünden şapka, manşon ve yaka."

"Evet, hakikatten uyuyormuş!" dedi Max Werner. "Bir hanımefendinin üstündeki kıyafet Paris'te, Berlin'de veya Viyana'da bir ipucu sayılabilir. Fakat burada öyle mi? Burada kadınların çok küçük farklılıklar dışında böyle bir şansları yok. Çünkü hepsi aynı tarzda koyu renklere bürünüyor, en fazla üç dört değişik kürk türü kullanıyorlar. Burada her kadın bir ikizinin bulunmasına hazırlıklı olmalı."

"Bu hakikaten doğru!" dedi Baron büyük bir sevinçle. "Öncelikle buna dikkat çekmek gerekir! Dedikodu belki de böyle bir benzetmeden çıktı. Hem sonra bir de kadınların kışın kullandıkları şalları düşünün! Hatta bunlara şal bile denemez, sıkı don olduğunda hanımlar yüzlerini yumuşak, ince Orenburg yününden dokunma beyaz bir örümcek ağına benzeyen atkılarla örtüyorlar, özellikle de akşamları. Bu durumdaki birini tanımak mümkün değil."

"Sevgili Mişa Enişte," diye onun sözünü kesti Fenya. "Lütfen bu hikâyeye teslim olma. Bir kere ben bunu hiç istemiyorum! Benim onurum için başka insanların endişe etmeleri son derece nahoş ve ben buna alışık değilim. Ayrıca onur kırılgan bir şey olabilir, ama ben değilim!"

Baron ayağa kalkıp, Fenya'nın yanağını uzun, serin parmaklarıyla hafifçe okşadı.

"Böyle konuşmamalısın!" diyerek kızın sözlerine karşı çıktı. "Biliyorsun ki iyi yürekli baban seni çok özgür yetiştirdi, ben böyle bir şeyi kendi kızlarım için ne arzu ederdim ne de izin verirdim. Fakat sen babanı onurlandırdın! Ve sen benim kızım olmasan da ailemizin çok değerli bir parçasısın, her yerde ve her konuda arkandayım. *C'est convenu. N'en parlons plus.**"

Fenya, yaşlı adam ona böyle sade ve nazik bir dille hitap ederken, enişte sinin yanağını okşayan eline tüy gibi bir öpücük kondurdu. Fakat Baron'un bu güzel sözlerine rağmen kızın alnı hafifçe kırışmıştı. Belli ki birinin onun arkasında

* (Fr.) Anlaştık. Artık bu konuda konuşmayalım. (ç.n.)

durması, sorumluluğunu alması, korumak veya savunmak için önlemler düşünmesi Fenya'ya sıkıntı vermişti. Ailenin himayesinden hoşlanmıyordu ve ansızın kırılacak eşya muamelesi görmek kıza herhalde hem rahatsız edici hem de gülünç gelmişti.

Max Werner ister istemez Irmgard'ı zihninde aynı konuma yerleştirdi ve onun bir genç kız olarak adının lekelendiğini düşünmekle bile nasıl acı çekip mahvolacağını gördü. Fenya'ya kıyasla insanlar karşısında duyduğu korku gerçekten bu kadar büyük, kendi ruhsal gücüyse bu kadar düşük müydü? Hayır! Kızı bunu söyleyebilecek kadar iyi tanıyordu. Ne var ki geçerli ahlak anlayışının övdüğü ve yerdiği şeyleri o da bir ölçüde övüyor veya yeriyordu. Dikte edilen yaşam tarzıyla ikileme düştüğünde kendi kendiyle de ikileme düşüyordu. Bir öpücüğün esrimesi içindeyken bile sanki yerin kulağı varmış gibi gizli bir korkuyla titremesi bundandı; aşkın hem hayatının koruyucu meleği hem de melekleri kaçıracak güçteki şeytanı ve baştan çıkarıcısı olduğu duygusunu taşıması bundandı. Irmgard aşktan Fenya'nın beklediği "huzur"u beklemiyordu.

Sohbet köşesindeki herkes sessizleşmişken ve düşünceleri Max Werner'i bulunduğu yerden çok uzaklara taşırken, Fenya ayağa kalktı ve peşinden gelen Russalka'yla birlikte genç adamın karşısındaki yüksek pencerelerden birinin yanına gitti.

Kapalı duran, koyu kırmızı Şam kumaşından ağır perdeleri kollarını biraz kaldırarak iki eliyle birden tutup dışarıyı görebilmek için hafifçe araladı.

Fenya'nın kolları yukarıda, başı eğik durumdayken sırtının aldığı kavisin güzelliği Max Werner'in dikkatini çekti ve bakışları ona takılıp kaldı. Kız hâlâ koyu renkli, sade kesimli elbiseleri tercih ediyordu ve ışıltılı saçlarını hâlâ iki kumral örgü halinde bir çelenk gibi başının etrafına sararak topluyordu.

Bir şeyler genç adamı, Fenya'nın biraz zorlama duruşunu daha gevşek ve edilgin hayal etmeye zorladı; kızın başının giderek eğilip ağır perdenin koyu kırmızı yansımaları arasına gömüldüğünü, sırtının eğildiğini, omuzlarının yumuşak, kaygan bir duruş kazandığını, sonunda tüm bedeninin kendini bıraktığını, yüzünü perdeye gömüp ağladığını görür gibi oldu.

Bu istem dışı bir hayaldi, fakat nedeni ruhsal izlenimler veya tahminler değil, adeta bu şekilde buluşmak isteyen çizgilerde saklı olan ve tüm gerçekliği inatla çarpıtan görsel bir dürtüydü.

Ne var ki bu hayali görüntü neredeyse ruhsal bir etki, aslında Fenya'nın onda yarattığı çelişik büyülenme duygusundan bir şeyler yayıyordu.

Max Werner acımaya başlayan gözlerini ovuşturdu; asabileşmişti.

O sırada Nadyojda, aldığı sıkı terbiyeyle içine işlemiş olan konukları bir şekilde oyalamanın yakışık alacağı bilinciyle, sessizliğin içine şunları söyledi:

"Bu akşam dışarıda hava muhteşem olmalı."

Fenya hemen ondan yana döndü.

Fark etmeden hâlâ iki yana açık tuttuğu elleriyle perdeyi iki ağır kanat gibi aralamaya devam ederken, o haliyle kaygısız bir sağlık ve taşkın bir sevinç timsali gibiydi; neşeyle bağırdı:

"Lütfen Mişa Enişte! Büyük bir troyka alalım ve kızak kaymaya gidelim!"

Max Werner'in Petersburg'a indiğinde yerleştiği Hotel de Paris, o sırada kısmi bir tadilattan geçmekteydi; bu nedenle İsaak Meydanı'nı ve İsaak Katedrali'ni gören en güzel odaları kapalı tutuluyordu. Dolayısıyla otelin diğer kısımları fazla dolu olduğundan genç adam kendini boğucu bir odaya, cehennem gibi bir sobayla kanatları sıkışmış açılmayan bir

pencerenin arasına tıkılmış buldu. Sonraki birkaç gün içinde otelden ayrıldı ve sonunda Nevski Bulvarı'nın daha uzak bir köşesinde hakiki bir Rus hanı olan "Severnaya Gostinitsa"da zevkine hitap eden, fiyatı uygun, Moskova Garı'nın önündeki geniş meydana bakan aydınlık bir oda buldu.

Oraya taşındığı günün akşamı başına tuhaf bir şey geldi.

Öğle sonrasındaki koşuşturmanın ve çabalamaların yorgunluğuyla Nevski'nin sonuna doğru amaçsızca epey bir yol yürüdü; caddenin Moskova Garı'yla Alesandr-Nevski Manastırı arasında yer alan bu cansız bölümünü birkaç gün önce ilgiyle incelemişti.

Akşamın o saatinde tümden ıssızlaşmış olan bu bölgede, manastıra yirmi dakikalık bir mesafede, kaldırımın kenarında şıngırdayan çanlarıyla üç atlı kızak duruyordu.

Bir çift kızağa binmek üzereydi. Erkek uzun boylu, zarif yapılıydı; üzerine oturan kısa bir kürk giymişti; Fenya'yı andıran kadının yakası, manşonu ve şapkası kunduz kürkündendi.

Kadın kızağa binerken Max Werner'e sırtını döndü. Genç adam, o bölgede çok ölgün yanan sokak lambalarının ışığında hızla gözden kaybolan profilini çok kısa bir an için gördü. Ama yine de, bu Fenya *olmalıydı*!

Bundan kuşkusu yoktu, hatta o kadar emindi ki, adımlarını yavaşlatmaya, ona seslenmeye veya onu selamlamaya cesaret edemedi ve kızak bir an sonra manastır yönünde hareket ederek şehir dışına doğru hızla uzaklaştı.

Saatini çıkardı. On biri geçmişti.

Müthiş bir gerilim içinde olduğunu hissediyordu. Fenya! Fenya onu hayatında ikinci kez –bu kez ilkinin tamamen tersi biçimde– budala yerine mi koyuyordu? O zaman Paris'te kızın tavırlarının ardında özel bir kurnazlık yakalamaya meyletmiş olduğu gibi, şimdi de sanki bu Fenya'nın tipik özelliği ve imzasıymış gibi onda saf bir masumiyet görmeye meylediyordu.

Peki niçin? Niçin her iki durumda da kızın doğasını daracık bir kalıba sıkıştırıp, böylesine katı bir çerçevenin içine hapsetmeye kalkıştım, diye kendi kendine sordu. Kadınları salt insani zenginlikleri içinde kavramanın, hep cinsiyetleri açısından bakmaktan, hep yarı şematize ederek görmekten kaçınmanın bu kadar zor olması ne tuhaftı. İnsan kadınları ister idealize etsin ister şeytanileştirsin, her durumda erkeğe bağlı değerlendirip basitleştiriyordu. Belki de kadına adeta bir sfenks karakteri yüklenmesinin temelinde büyük ölçüde, erkeğinkinden hiç de geri kalmayan eksiksiz insaniyetinin bu ağır basitleştirmeyle örtüşmemesi yatıyordu.

Ertesi sabah Max Werner'in ilk düşüncesi Fenya'ya bir ziyarette bulunmak oldu.

Fenya, Nevski Bulvarı'ndan amirallik konutuna doğru giden yönde, yarım saatlik bir mesafede bulunan ve bütün odaları mobilyalı kiraya verilen bir evde kalıyordu. Çoğunlukla evlerin kendilerinden daha şık döşenen iyice ısıtılmış girişte bekleyen, üniforması gösterişli gümüş simlerle süslü bir kapı görevlisi konuğun kürkünü aldı. Halı kaplı merdivende insanın karşısına genellikle ev sahibesi çıkardı, ardından sürüklediği bol pamuklu eteklikler giyen bu taşralı kadın, sabahtan akşam geç saatlere kadar ortalıkta dolaşarak etrafta belli bir huzursuzluk ve karışıklık yaratırdı. Rusçadan başka sadece kırık dökük bir Fransızca konuşur, Almancanınsa tek kelimesini anlamazdı.

Fenya'nın küçük bir yatak odasına bağlanan yaşam alanının koridordan özel bir girişi vardı. Penceresi, Rusya'da hep aynı tutulan oda sıcaklığında çok güzel yetişen yeşil yapraklı bitkilerle kaplıydı. Max Werner içeriye girdiğinde, Fenya pencerenin yanında, elindeki dikişe eğilmiş oturuyordu.

Başını kaldırıp ona bakarak içtenlikle elini uzattı.

"Gelmeniz ne güzel. Şöyle oturun. Dün akşam eniştemlerde buluşuruz diye ummuştum. Oturun lütfen. Sigara içmek ister misiniz?"

Max Werner, "Siz *dün akşam enişteniz*de miydiniz? Uzun süre kaldınız mı?" diye sorarken merakını gizlemeyi pek de beceremediği için aceleyle şöyle devam etti: "Ee, o dedikodu hikâyesinden sonra enişteniz sakinleşmiş miydi?"

"Çaya kadar kaldım. O aptalca olayla ilgili onu ikna etmek için epey uğraştım," dedi Fenya dinginlikle ve dikişine devam etti. O gün üzerinde, onu çok daha genç, hatta çocuksu gösteren beyaz bir bluz vardı. Saç örgüleri sırtından aşağı doğru uzanıyordu.

"Demek ki orada görülen hanım, hakkında yapılan araştırmalarla daha fazla rahatsız edilmeyecek artık. Yoksa bu arada, onunla gerçekten ilgisi olan hassas bir konunun da ortaya çıkması gibi tuhaf bir durum yaşanabilirdi – ne dersiniz Fenya? Bu sizi üzmez miydi?" diye yarı şakacı, yarı alaycı takıldı Max Werner kıza.

Fenya erkeğin sesindeki alaycı tınıya kulak vermedi. Çenesini eline dayayıp onun yüzüne bakarak isteksizce konuştu:

"Evet, haklısınız, bu gerçekten de çok çirkin bir şey! Yani kadınlara bazı durumlarda gizliliğin düpedüz dayatılmasını kastediyorum. Bunu başarırlarsa da mutlu olmaları gerekiyor – erkekten de olağan bir şeymiş gibi, ketumluğuyla, bağışlayıcılığıyla, dikkatiyle kendilerini korumasını ve savunmasını beklemeliler! Evet, dünyanın şu haliyle bu gerekli olabilir, fakat benim duyduğum en aşağılayıcı şey. İnsanın yürekten inanarak yaptığı bir şeyi saklamak veya inkâr etmek zorunda kalması! Sevinmeniz gerekirken utanç duyuyorsunuz!"

Fenya kendi sözcükleriyle heyecanlanmıştı. Yanakları yanıyordu, bakışları derinleşip, gözleri parlamaya başlamıştı.

Max Werner'in o gün Fenya'ya giderken içinde hissetmiş olduğu hafif tedirgin edici gerilim giderek azalıyordu; kızın söylediklerine kulak verdikçe onu kendine daha yakın hissediyordu. Onun heyecanını tümüyle olağan karşılıyormuş

ve ikisi için de son derece derin anlam taşıyan bir tartışma içindeymişler gibi davranmaya gayret etti.

"Fakat çok temel bir şeyi unutuyorsunuz Feniçka," diye söze girdi. "Çoğu durumda genelgeçer görüş suçun sadece yarısından sorumludur. Çünkü diğer yarıya baktığımızda, bütün gizli şeylerin doğası gizli kalma isteğini de barındırır; yabancı gözler ve kulaklar karşısında açığa çıkmaları güzelliklerini en hassas noktasından zedeler. Mesela bazı hassas insanlar resmi nikâh yüzünden evliliğe de tepki duyarlar; aşkın bu tür farklı bir biçiminde, herkes tarafından onaylanması gerekmeyen bir biçiminde ortaya dökülen şeyler ne kadar az olurdu; hassas bir insan son derece özel ve kırılgan bir hali kaba bir kavganın içine, diyelim ki sokağa, ayaktakımının arasına getirebilir miydi?"

Fenya büyük bir dikkatle dinlemişti.

"Evet," dedi yavaşça, "erkekler meseleye böyle bakabilir; onlar ki, her şeye hakları vardır ve bir şeyi gizlemeleri için kendi içsel nedenlerinden başka bir gerekçe söz konusu değildir. Fakat bizim için durum çok farklı. Bunu biz de hissediyoruz belki, –sizlerden çok daha hassas ve ürkek biçimde de olsa–; fakat biz kadınlar, gizliliğe ihtiyacımız olduğuna inandığımız için korkaklığın üstümüze düşen hayalini de hissediyoruz. Böyle bir gizliliğin nedeni hassasiyet değil, diğer insanlara karşı duyulan korkuymuş gibi görünüyor; böylece, açık davranmamız halinde tüm hayat görüşleriyle bizi lanetleyecek olan insanların bizi sayması ve onurlandırması durumunda da aşağılanmış oluyoruz."

"Evet, bu hiç hoş olmayabilir," diye kabul etti Max Werner. "Ama sahte bir başarı peşinde değilsek ve sadece bir özveride bulunmuşsak, yine de buna aldırmayabiliriz. Zaten bütün bunlar korkaklığın *hayali* değil mi sadece; bunu fark edebilmek ve sakince taşıyabilmek bile insanların önyargıları karşısında gerçek bir üstünlük olurdu aslında. Ne

dersiniz? Aksi halde insan doğruculukla övünmekten ileri gidemezdi."

Fenya başını sallayarak düşünceli bir halde, çift camlarının arasında soğuğu tamamen engelleyen kalın, beyaz pamuk tabakaları bulunan, orman yosunları ve renkli kâğıt çiçeklerle epey zevksizce süslenmiş pencereye doğru baktı.

Yüzünün sürekli değişen ifadesinden kendini bir konuda ikna etmeye çalıştığı açıkça belli oluyordu.

"Ah, üstünlük! Bana ne yararı var?" dedi sonra önemsemez bir hareketle. "Bir kere en değer verdiğimiz şeyi açıkça savunmaya ihtiyacımız var. Hatta bir meselenin değerini ister istemez biraz da bunu bir dünya görüşü haline getirip getiremeyeceğimize, bunu hak etmek için mücadele edip etmeyeceğimize göre biçiyoruz."

"Tanrım! Kadınlar artık müthiş mücadeleci olmuşlar!" diye takıldı Max Werner gülerek. "Öyle korkunç derecede pozitif ve saldırganlar ki, dayanılır gibi değil! Bir bakın, hepsi de kadın hareketinden, üniversite eğitiminden ve bütün bu mücadele dürtüsünden kaynaklanıyor. Kadınlar şimdi tam anlamıyla ne oldum delileri gibi! Bağışlayın, bunda elbette son derece taze ve güçlü bir şeyler var, ama pek de yakışık almıyor. Her şeyi, en tartışılmaz şeyi bile tartışmaya açmak, en özel şeyleri bile ortaya dökmek, bunları güzel buluyor musunuz? Ben bulmuyorum! Bu yaklaşım her şeyi müthiş kabalaştırıyor, neredeyse ulusal bir meseleymiş gibi gösterecek kadar çarpıtıyor, bütün ince ayrımları siliyor; her şeyin üstüne çirkin, çiğ bir ışık tutuyor..."

Fenya tartışmada onun karşısında olmakla birlikte, genç adamın yüzüne bakışından yenik düşmeyi yeğleyeceği açıkça görülüyordu.

Max Werner konuşmasını hararetle sürdürürken, aslında aklından bambaşka şeyler geçiyordu:

"Yanındaki adam kim olabilir acaba? Fenya'yı çoktandır seviyor mu? Yoksa geçici bir aşk hikâyesi mi? O kadar hu-

zurlu ve mutluydu ki, sadece bu dedikodu meselesi çıkınca rahatsız oldu, adamdan o kadar emin demek ki."

Sonunda bu düşüncelerle aklı iyice dağılınca, fikirlerini ortaya dökmeyi bırakıp sabırsızlıkla patladı:

"Ama bütün bunların hepsi boş laf aslında! İki âşık için önemli olan her zaman dünyaya değil, birbirlerine nasıl baktıklarıdır. Mutluluğun ne kadar korunacağı, ne kadar sağlam olduğu veya çıkan ilk sorunda birbirlerini terk edip etmeyecekleri; bu sorular insana daha çok eziyet eder."

Fenya'nın dudaklarında onun bir karakteristiği olan kaygısız, berrak gülümseyişi uçuştu.

"Niçin eziyet etsin ki?" diye yarı hayretle yarı isteksizce sordu Fenya. "Sevdiğim bir adamı tam da bir sorun çıktığında terk edeceğimi düşünemiyorum bile."

Kızın söyledikleri Max Werner'e o kadar naif geldi ki neredeyse kahkaha atacaktı. Hatta en kesin kanaatleri bile birdenbire sarsıldı.

Erkeğin terk edileceğini hiç düşünmemişti! Yoksa Fenya onu yine yanlış yöne mi çekiyordu? Eğer şimdi gerçekten yine masum Fenya'ysa, öfkelenmek bayağılık olurdu.

Elini biraz asabice Fenya'nın dikiş masasının üstünde duran iplik makaralarına uzatıp makaralarla oynadı, sonra onları kararsızca yine masanın üstüne bıraktı. Adeta keyfi kaçmıştı.

Sonunda gitmek üzere ayağa kalktı. Fakat bu sefer şöyle demekten kendini alamadı:

"Kısa süre önce ben de ikizinizi gördüğümü sandım, biliyor musunuz?"

"Aa!" dedi Fenya şaşırarak ve kısa bir sessizlikten sonra sordu:

"Ne zaman peki?"

"Dün akşam. Geçen gün karşılaştığımız manastırdan pek uzakta değildi. Kadın bir erkekle birlikte çıngıraklarını çalarak hızla uzaklaşan bir kızağa bindi. Zaten sadece ar-

kadan görebildim," diye hızla ilave etti Max Werner, çünkü kuşkuları bir anda dağılmıştı ve hiç de centilmence olmayan çıkışından utanıyordu. "Yani kadın sadece arkadan bakıldığında size benziyordu belki de."

Fenya oturduğu yerden kalkarak bakışları aşağıda, dikiş dikerken eteğine yapışmış olan iplikleri topladı.

Solgun ve içine kapanmış görünüyordu, çok sevimli bir hali vardı.

Max Werner'in içi burkuldu, kendi kendine küfrederek bakışlarını ondan zorlukla uzaklaştırdı.

O sırada Fenya vedalaşmak üzere ona elini uzattı.

"Peki, ya karşıdan bakıldığında da bana benzeseydi, size doğru dönse ve benim yüzümle karşılaşsanız ne düşünürdünüz?" diye sorarak genç adamın yüzüne baktı.

Max Werner kızın hafif bir asabiyetle titreyen biraz soğuk elini avucunda tutarak iki öpücük kondurdu.

"Sevgili Feniçka!" diye mırıldandı. "O zaman da sadece, ne kadar çarpıcı bir benzerlik diye düşünmekten öteye gitmezdim."

Bunlar öğleden önce oldu.

Max Werner akşam operaya gitmek istiyordu ve üstünü değiştirmek üzere yediden sonra oteline döndü.

Odası iki kat yukarıda merdiven sahanlığının çaprazındaydı.

Merdivenden çıkarken bir ara bakışlarını yukarı çevirdiğinde, şalına sarınmış bir hanımın aşağıya inmekte olduğunu gördü, duruşundan ve hareketlerinden onu anında tanıdı.

Fenya'ydı.

Kızı zorda bıraktığı korkusuyla resmen eli ayağı kesildi. Daha sonra merdivende safça ve bir yabancı gibi kızın yanından geçmeye çalışırken yüzüne yerleşen bu ilk ani şaşkınlık ifadesini değiştirmeyi başaramadı.

Kız karşılaştıkları basamakta bir an duraksadı.

Sonra hızla geri dönerek diğer basamakları peşinden çıktı ve tam Max Werner dehşet içinde odasında gözden

kaybolmak üzereyken ona yetişip şapkasının üstündeki şalı sıyırıverdi.

"Max!" diye seslendi yavaşça; boğazı düğümlenmiş, sesi kısılmıştı: "Hayır! Buna katlanamayacağım!"

Genç adam büyük bir şaşkınlık içinde kalakaldı; bakışları kızın çığlığını başka duyan var mı diye merdiveni araştırdı.

Sonra aralamış olduğu oda kapısını açarak, Fenya'yı olabildiğince hızla içeriye aldı. Çünkü alt kattan sesler duyulmuştu, Tatar komilerden biri yabancı konukları yukarıya çıkarıyordu.

"Sevgili Feniçka!" diye aklı başından gitmiş gibi mırıldandı ve gerginlik içinde koridora kulak kabarttı.

Kız sanki orada biri varmış gibi telaşlı bakışlarla etrafına ve arkasına bakınırken, şalını avucunda sıkarak buruşturmuştu; tüm bedeni titriyordu.

"Hayır! Hayır! Bunu istemiyorum! Katlanamıyorum!" diye kendinden geçmiş gibi bağırdı. "Bana acıyarak görmezden gelmeniz gerektiğini düşünüyorsunuz ve şimdi yine beni korumanız gerektiğini düşünüyorsunuz; ben sırf centilmence koruma duygusuyla tanımazlıktan gelmeniz gereken bir suçlu değilim, ah hayır, ne kadar yazık!"

Ve sel gibi akan gözyaşlarına boğuldu. Max Werner odadaki tek rahat koltuğu çekerek onu yavaşça oturttu.

"Biraz sakinleşin ne olur, Feniçka," dedi. "Bunlar nasıl düşünceler, suçlu ne demek, saçmalık! Bir şeyler içmek ister misiniz? Şarap? Limonata? Kürkünüzün düğmelerini açın biraz, yoksa burada boğulup başıma kalacaksınız. Size yardım edebilir miyim?"

Kız onun elini itip ağlamaya devam etti. Max Werner onun yanında halının üstüne diz çökerek alçakgönüllülükle başını eğdi.

"Ah, Fenya!" dedi sonra gülerek. "Ne çılgın bir tipsiniz siz! Eğer çok öfkeliyseniz buyurun saçımı çekin, o sevimli ellerinizle yumruklayın, bunları yapmanıza izin veriyorum. Ama

böyle içli içli ağlamak! Hadi sakinleşin yine, olur mu? Yoksa bu sefer sizi gerçekten hapsedip köşede cezaya durduracağım. Sizi Paris'te bir kere nasıl kilitlemiştim, unuttunuz mu? Ah, evet, o zaman siz de bana pek iyi davranmamıştınız. Fakat şimdi, şimdi biz dostuz artık, sağlam, iyi dostuz! Değil mi, Fenya? İsteseniz sizin için ateşten bile geçerim!"

Fenya mendilini yüzünden çekip kızarmış ıslak gözleriyle ona baktı.

"Sizin burada kaldığınızı nereden bilebilirdim?" diye hâlâ gözyaşlarının boğduğu sesiyle konuştu. "Siz Hotel de Paris'deydiniz. Yoksa ben... yoksa..." derken tıkandı ve ne söyleyeceğini şaşırdı.

"Evet, artık burada kaldığımı size zamanında söylememem korkunç bir budalalıktı... Fakat diğer yandan bilemezdim ki, siz burada..." diye mırıldanarak alçak sesle devam etti Max Werner: "Neyse, ne fark eder ki! Size bir kızak bulduraym mı? Gitmek üzere miydiniz?"

Fenya ayağa fırladı ve gözyaşlarıyla ıslanmış yüzüne kan hücum etti. Yüz ifadesi öfkeli ve neredeyse vahşi bir görünüm aldı.

"Beni dinleyin!" diye kararlı bir sesle bağırdı. "Niçin karşımda komedi oynuyorsunuz, niçin bana pamuklara sarıp sarmaladıktan sonra kandırabileceğiniz kırılgan bir bebekmişim gibi yaklaşıyorsunuz? Her şeyin farkında olduğunuzu çok iyi biliyorum! Pekâlâ, tamam, biliyorsunuz! Evet, evet, evet! İşte böyle! Az önce odamda bir şey unuttuğum için buraya geldim. Çünkü burada bir odam var. Ve dün akşam, bir erkekle birlikte, hoşlandığım bir erkekle birlikte kızağa binen de bendim!"

Kızın soluk soluğa bunları söylerkenki hali Max Werner'e muhteşem göründü. Tehlikelere rağmen direnen, ölümü göze alan veya sırtını dönmek istemediği düşmanın, namlunun karşısına çıkan bir insan gibi muhteşem. Yüzünde umutsuzca bir kahramanlık ifadesi vardı; buna rağmen

bakışlarında ve sesinde gizlilikten, izlenmekten duyduğu dehşet titreşiyordu.

Max Werner kızın ellerini tutup öptü.

"Teşekkür ederim, Fenya!" dedi. "Size teşekkür ederim! Hayır, biz komedi oynamayacağız; buna ikimizin de ihtiyacı yok, öyle değil mi? Fakat buna karşılık beni dostunuz ve yandaşınız olarak kabul edin, olur mu? Sadece sefil bir rastlantının beni de olayın içine kattığını biliyorum. Ama siz bunu bir rastlantı olmaktan çıkarın, güven duygusuna dönüştürün! Bunu böyle kabul edebilir miyim?"

Fenya ellerini onun ellerinden çekip sanki başı çatlamak üzereymiş gibi şakaklarına götürerek, genç adama son derece çaresiz ve çocuksu bir ifadeyle baktı.

"Biliyor musunuz, bu bir kurtuluş gibi! Bir kurtuluş gibi!" dedi. "Bütün bunların dile getirilmiş olması bir kurtuluş gibi! Ah, derhal bağırarak içimden atabilseydim. Dışarı! Dışarı! Herkesin kulağına bağırabilseydim! Öyle ki hiç kimse meraktan gizlice peşime düşme ihtiyacı duymasın! Ah, son zamanlarda öyle bir dehşet içindeydim ki, sanki her yanım hayaletlerle doluymuş gibi bir dehşet; küçük bir çocukken bazen rüyalarımda biri peşime düştüğünde kaçmaya çalışırken, ama bir türlü ilerleyemezken duymuş olduğum gibi bir dehşet."

Kız dehşet içindeydi. Gözleri kocaman olmuştu ve korku doluydu.

"Kendinizi toparlamalısınız, Fenya!" dedi Max Werner kararlı bir sesle ve onun elini tuttu. "Şu an öyle bir durumdasınız ki, her an kendinizi ele verebilirsiniz. Bu şekilde gitmenize izin vermem. Sözünü ettiğiniz bu dehşete hâkim olmalısınız, sizi esir almamalı, anlıyor musunuz? Bu sinirlerinizin aşırı yıpranmasından, geçecektir, Feniçka."

Fenya daha önce kürk mantosunu sırtından geriye itip koltuğunun arkasına kaydırmıştı. Artık mantosu üzerinde

değildi, ama her an yerinden fırlayıp kaçacakmış gibi bir ürkeklik içindeydi. Odayı, kendisine yabancı olan bu ortamı, buraya niçin geldiğini, hâlâ niçin durduğunu kendi kendine ancak soruyormuş gibi kaçamak bakışlarla süzüyordu.

Max Werner, kızın o ilk patlamadan sonra birden kendi açık sözlülüğünden utanç duyup uzaklaşabileceğinden, karşısında düştüğü durumdan sıkıntı duyabileceğinden korktu. Bu yüzden aceleyle şunları söyledi:

"Etrafı incelemeyin öyle, yaşamak için pek de muhteşem bir yer olmadığını itiraf ediyorum! Fakat madem bir kez konuğum oldunuz o kadar çabuk da kaçmayın Feniçka. Oturun biraz, burada sizi huzursuz edecek veya gizlice dinleyecek kimse yok, evinizde huzur içinde olduğunuzu düşünün... Hem biliyor musunuz, bu odanın içinde size yakın olan birisi daha var, aynı 'dehşeti' benim yüzümden yaşamak zorunda kalmış biri, Fenya; sizin de içtenlikle seveceğiniz biri."

Kıza doğru sözcükleri söylemişti. Fenya tekrar oturdu, ona hayret ve merakla baktı, bir an için kendinden uzaklaşmıştı.

"O burada mı? Nerede?" diye sordu alçak sesle.

"Hayır, kendi burada değil. Ama oradaki küçük bavulda, kilitli bir kutunun içinde bütün mektupları duruyor. Böylece siz de burada yumuşak, sevecen bir insani yakınlık içindesiniz Fenya, buna inanabilirsiniz. Onun da tüm dünyaya karşı açık olmayı ne kadar istediğini, ama bunu yapamadığını bu mektuplar size anlatacaktır."

"Evet, evet!" diye biraz telaşla söze girdi Fenya. "Bizim ilişkimizde de aynı böyle işte."

"Onunla Rusya'da mı tanıştınız?"

"Hayır. O benim peşimden geldi buraya."

"Rus değil o halde."

Kız ona hayretle baktı.

"Rus değil mi?! Ah, evet, niçin yabancı olduğunu düşünmeyesiniz ki, Rus değil, ha! Hayır, bu benim için anlaşılır bir şey değil. Onun Rus olması benim için dünyalar kadar önemli; benim ülkemden, benim kardeşim, benim dünyamdan bir parça."

"Fakat siz yabancılarla öyle genç yaşta tanıştınız, birlikte okudunuz ve yakın oldunuz ki, belki de biri..."

"Evet, tanıştım, birlikte okudum!" diye onun sözünü kesti Fenya. "Ve o zamanlar ben de şöyle düşünüyordum: İnsan bu kadar çok şeyi paylaşıyorsa aşk da böyle dostane bir yakınlığın en üst düzeyde devamından başka bir şey değil herhalde."

"Fakat onlardan hiçbirine âşık olmadınız, öyle mi?"

Fenya başını salladı. "Hayır. Hiçbir zaman. Bu yüzden uzaklaşıp giden bazıları için üzülüyorum. Fakat bu neyi değiştirir ki? Dostluğun içimde aşka kadar yükselmesini bekledim. Ara sıra yükseldiği de oldu, giderek daha yukarılara doğru, fakat aşka ulaşmadı, yükseldikçe inceldi, sivrildi ve her defasında günün birinde ucundan kırılıverdi."

"Demek ki, bu bey aslında sizin zihinsel dostlarınızdan biri değildi."

"Ah, hayır!" dedi Fenya coşkuyla. "O henüz bir şey paylaşmadıklarımdandı. Neredeyse tanımıyordum bile. Yükseköğrenimimi bitirdikten hemen sonra, dinlenmek için çıktığım bir yolculukta karşılaştık. Evet, aslında beni onunla herhangi bir şeyi paylaşmaya veya incelen uçların durmadan kırıldığı yükseklere ulaşmaya iten bir dürtü de olmadı. Böyle bir şey için fazlasıyla gergindim, ayrıca dinlenebildiğim için mutluydum. Fakat neredeyse ilk andan itibaren bir şeyler beni ona yaklaşmaya ve 'sen' diye hitap etmeye davet etti."

Fenya başını eğmiş konuşurken dudaklarında mutlu bir gülümseme dolaşıyordu. O haliyle dünyadan uzaklaşmış gibi ve gelinlere benzer bir hali vardı. Max Werner ona hayranlıkla baktı.

"Evet, hayat böyle bir şey işte," diye kızı o hoş ruh halinde tutmaya çabalayarak onayladı. "Büyük kuramlar geliştiriyoruz, ruhen uyumlu olmak istiyoruz, her şeyi kılı kırk yararcasına sınamak istiyoruz, ama sonunda başka hiçbir işarete bakmadan anın bahşettikleriyle seçiyoruz birbirimizi."

"Fakat bu zaten en derin işaret!" diye hayretle bağırdı Fenya. "Zaten en büyük yanılgı 'ruhun', 'zihnin' ve insan ilişkilerindeki diğer bütün güzel şeylerin adı her neyse, bunların daha derin ve değerli olduğuna inanmak. Hayır, ben gayet iyi biliyorum! Özellikle de zihinsellik kesinlikle daha değerli değil, aksine en kaba, en bayağı olandır; hiç ayrım yapmadan her türden insana o soğuk ilgiyle yapışıp soğurur, ilginç olanı tükettikten sonra da bırakıverir. Bunu ben de çok yaptım, yazık! Ama sözüm ona ruhsal arkadaşlıklar denilenler de böyledir! Biraz daha seçicidirler, fakat bu tür arkadaşlığı da pek çok insanla kurabilirsiniz, peş peşe gelebilirler, çünkü bunlarda da bir insanın sadece bir parçasını alıp, siz de sadece bir parçanızı verirsiniz. Aklınız başınızdadır, tamahkârsınızdır veya kanaatkârsınızdır."

Söylediklerini yürekten inanarak söylüyordu. Bunları canını dişine takarak edindiği bir yaşam bilgisi gibi aktarıyordu ve gurur duyuyordu.

"Bilmece gibi bir kızsınız siz, Fenya!" dedi Max Werner. "Ve ben... ben sizin soğuk olduğunuzu düşünmüştüm. Veya en azından gerçek bir esrimeye açık olmadığınızı. İnsan erkeklerle yıllarca bir arada olup, birlikte okuyup da, yani böyle durumlarda olağan olan bir yöne geçmiyorsa..."

"Olağan mı?! Hayır, buna inanmıyorum zaten. Bu hayatta olabilecek en nadir ve en özel şey. Öyle ki, diğer her şey yanında sıradan ve bayağı görünüyor..."

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsunuz?"

"Evet, elbette, ah Tanrım! İnsan bundan nasıl kuşku duyabilir? Siz ki, sevilen biri olarak bunu nasıl düşünebilirsi-

niz?" diye heyecandan ateş basmış halde bağırdı Fenya ve ayağa fırladı. "Karşınıza bir şey çıkıyor ve sizi teslim alıyor, siz de kendinizi bırakıyorsunuz, artık hesap kitap yapmıyorsunuz, hiçbir şeyden çekinmiyorsunuz ve artık yarım kalan bir şeyle yetinmiyorsunuz, hiç düşünmeden, hiç kuşkuya kapılmadan, hatta ayrımına varmadan alıyor ve veriyorsunuz; tehlikeye gülerek, kendinizi unutarak bakıyorsunuz; takattan kesilen bir akıl ve yoğunlaşan bir ruhla ilerliyorsunuz, ilerliyorsunuz... varabileceğiniz en, *en yüksek yer bu değil mi? Seçkinliğimiz, soyluluğumuz* burada değil mi?.."

Kendi sözcüklerinden kendi sarhoş olmuş gibi orada öylece duruyordu ve çok güzel görünüyordu.

Max Werner dilinin ucuna kadar gelen itirazları söze dökmekten kaçındı.

Zaten Fenya da yanıt beklemiyordu. Suskunlaşmıştı, bir an için gerçekliğe döndü ve sonra sıradan bir ses tonuyla konuştu:

"Kürkümü giymeme yardım edin. Artık eve dönmek istiyorum."

Max Werner kızın kürk mantosunu tutarken rica edercesine şunları söyledi:

"Fakat yalnız gitmeyeceksiniz değil mi? Eve kadar size eşlik edeyim mi? Şimdi sakin ve neşelisiniz artık, değil mi Fenya? Buna güvenebilir miyim?"

Kız başını salladı.

"Evet. Ne olursa olsun önemli değil. Böyle eziyet içinde daha fazla yaşayamam. Kaygısızca yaşamalıyım ya da hiç. Bu yüzden gizlilik benim doğama öylesine aykırı. Şimdi en azından sizinle açıkça konuşabildiğim için içim rahat. Fakat bana eşlik etmemenizi rica edeceğim. Aşağıdaki kapı görevlisi kızağa binmeme yardımcı olur. Yalnız olmayı yeğliyorum."

"Nasıl isterseniz. Ama en azından bu şekilde gitmeyin, Fenya. Şimdi ortak olduğumuz bunca şeyden sonra, bir za-

manlar kardeşliğe içmiş olduğumuzu hatırlamıyor musunuz? Şimdi benimle konuşurken biraz daha rahat olamaz mısın?"

"Evet, elbette. Sen –ve kardeşlik– bugünden itibaren!" diye içtenlikle ve ciddiyetle karşılık verdi. "Bunu unutmayacağım. Bunu sağlam bir sözleşme olarak kabul ediyorum."

"Teşekkür ederim, peki, ya sözleşmenin mührü?" diye sordu Max Werner hâlâ kızın elini tutarak kapıya doğru yürürken. O zaman Fenya başını kaldırarak genç adamın dudaklarına bir öpücük kondurdu, içten ve teklifsiz bir öpücük.

Fakat dudaklarında hâlâ az önceki tutkulu sözcüklerinin harareti vardı.

Max Werner'in Petersburg ziyareti on beş günden fazla sürmedi, fakat sonraları hatırladığında çok daha uzun bir zaman geçirmiş gibi hissetti, Fenya'yla olan yeni ilişkisi bugünleri öylesine doldurmuştu.

Kızı görmeden bir gün geçirdiği, bütün gizli erotik düşüncelerden bağımsız olarak bir kadının yakınlığının keyfini çıkarmadan bir gün geçirdiği enderdi. Her ikisinin de bir başka aşkın rehaveti içinde yaşaması ve Fenya'nın erkeklere karşı rahat davranma alışkanlığı sayesinde aralarında Max Werner'e göre neredeyse ideal bir durum oluşmuştu.

Kendi kendine sık sık şu soruyu soruyordu: "Irmgard gibi bir kız ancak birini sevdiğinde kendini açar, aksi halde genç kızlık asaletinin biraz soğuk sertliği içinde uzak durur... kapalı ve katı. Peki bir kadın sevdiğinde kendini gerçekten açar mı? Farkına varmadan yanıldığı olmaz mı?"

Mesela Fenya, sevdiği adamla onunla konuştuğundan çok daha sakınmasız bir samimiyetle konuşuyordu mutlaka; fakat artık onunla konuşurken de bir o kadar yapmacıklıktan uzak ve sahici değil miydi? Fark etmeden de olsa her ikisinin içindeki bütün yakın yanları ortaya çıkartıp buluş-

turmaya, rahatsızlık veren yanları da gidermeye çalışmıyor muydu?

Kız artık Max Werner'e karşı açıktı ve genç adam onu bazen karşısında sadece ruh hallerini tasvir etmesi gereken bir örnek olarak görüyordu; ruhsal hassasiyetleri onu kişisel olarak etkileyecek, görüşünün berraklığını bozup bulandıracak bir sevgili gibi değil, kadın cinsinin Fenya adı altında cisimleşmiş bir parçası olarak görüyordu. Fenya'yla yakınlaştıkça kadın cinsine de bu anlamda ilk kez yakınlaştığına inanıyordu.

Fenya kendi aşk hayatından kişisel şeyleri ona asla anlatmıyordu. Bu konuda bildikleri, kızla paylaştıkları diğer şeylerin üzerinde sıcak ve hayat dolu bir etki bırakıyordu sadece. Bu arada, bu sevgili varlığın ait olduğu o tanımadığı erkek de birkaç kez aklını meşgul etti ve o anki ruh haline göre onun hakkında değişik tahminlerde bulundu.

Yaşlı Baron'un evinde Fenya'ya eşlik ettiği bir akşam toplantısında kız arkadaşlıklarına vesile olan o gizli olaya bir kez daha değindi.

Yemek henüz bitmişti ve herkes rastlantının bir araya getirdiği küçük gruplar halinde serbestçe ayakta duruyor veya oturuyordu. Max Werner uzun süre Nadyojda ve nişanlısıyla sohbet etmişti; baş başa kalmaya can atarken herkesle göz göze gelmek ve konuşmak zorunda olan tipik bir nişanlı çiftti. Genç adam daha sonra o sırada pencerenin yanındaki palmiyelerin arkasında tek başına oturan ve her zamanki gibi gülümseyerek renkli topluluğu izleyen Fenya'nın yanına giderek karşısında durdu.

"Bana niçin öyle bakıyorsun?" diye sordu kız.

"Seni şu anda salonda bulunan diğer sözlü kızla karşılaştırıyordum. Zavallı Nadyojda bugün tümüyle zoraki bir nezaket ve güçlükle bastırdığı bir özlem içinde; yanakları pençe pençe kızarmış, gözleri de aşırı parlıyor."

Fenya güldü.

"Umarım enişte bunu fark etmez," dedi.

"Oysa senin şurada otururken müthiş huzurlu bir halin var."

"Aslında huzurlu olmam için hiçbir neden yok," dedi Fenya. Ama sıcak ve dolgun dudakları hâlâ gülümsüyordu. "Çünkü 'biz' bugün ilk kez kavga ettik."

"Ah, işte bu çok ilgimi çekti," diyerek bir sandalye alıp kızın yanına oturdu Max Werner. "Sebebini öğrenebilir miyim?"

Fenya şimdi daha ciddi görünüyordu; hatta kalkık burnunun üstünde, birbirlerine iyice yaklaşan kaşlarının arasında ince bir çizgi belirmişti.

"Sebep çok sıradan. Nedeni basit: Eziyet çekiyor ve gergin."

"Tanrım! Onun için her şey bu kadar iyi giderken mi?"

"Mesele zaten her şeyin bu kadar iyi gittiğini yadsıması," diye söze girdi Fenya. "Fakat gerçek şu ki, çok daha talepkâr oldu. Biz birbirimizi her zaman sadece birkaç saatliğine gördük, ta en başından beri, üstelik her gün bile değil. Günün her saatinde, akla gelebilecek her fırsatta ve her sokağa çıkışta buluşmak hiç olacak şey değil."

"İstediği bu mu yani?"

"Evet. Tek doğal halin bu olduğunu söylüyor. Bunun dışındaki her şey eziyetmiş. Onun anlayışına göre insan birbirinden neredeyse hiç ayrılmamalı. Öte yandan çıkan dedikodular yüzünden daha seyrek görüşmemiz gerektiğini de kabul ediyor."

"Söyle bana Feniçka, durumu kolaylaştırmaya niçin yanaşmıyorsun, mesela onu niçin buraya getirip enişten tanıştırmıyorsun? Arkadaşın olarak kabul görürse, benim gibi..."

Fenya dosdoğru onun gözlerinin içine baktı.

"Böylece çok daha rahat bir şekilde gizli sevgilim olabilir, değil mi?" diye cümleyi tamamladı.

"Gözlerini böyle açma hemen ama! Ne olacak ki?" diye hemen karşı çıktı genç adam.

Fenya bakışlarını ondan ayırmadan alçak sesle şunları söyledi sadece:

"Çirkin olur! Ama ben her şeyin güzel olmasını istiyorum!"

"Neyse, böyle şeyler tartışılmaz zaten. Fakat ilişkinizi içinizden geldiği gibi sürdürememek onun kadar senin de canını sıkıyor, bu yüzden böyle bir öneride bulundum."

Fenya başını önüne eğdi, konuşmanın ortasında sık sık yaptığı gibi yine düşüncelere dalmıştı sanki. Bu arada yanaklarına hafif bir kırmızılık yayıldı.

"Fakat biliyor musun, durum benim için onun için olduğundan daha farklı," diye tereddütle karşılık verdi bunun üzerine. "Sebebini tam olarak bilemiyorum. Fakat her halükârda bir erkekle mümkün olan bütün ilgi alanlarını ve meşguliyetleri paylaşmak –günün tüm saatlerini ilham verici ve zihinsel olarak destekleyici bir ilişki içinde geçirmek– benim için çok yeni ve ender bir durum değil. *Onun için yeni bu. Ben,* evet, ben o kadar özlem duymuyorum böyle bir şeye. Sen duyar mıydın?"

"Ben mi!?" diye sordu Max Werner biraz kuşkuyla ve Irmgard'ı düşündü. "Sanırım bu benim ruh halime göre çok değişir. Fakat lütfen benimle karşılaştırma, senin... senin... Belki de o son derece ciddi ve kararlı biridir."

Kız muzip bir ifadeyle hafiften güldü.

"Yok, o da böyle biri değil. Genç ve sevimli biri, öncelikle benim tanıdıklarım ve arkadaşlarım arasında en az ciddi olanı. İlişkimiz felsefe yaparak başlamadı, bu konuyla ilgili olduğumu bile bilmiyor. Aksine benim hayatı hafife aldığımı düşünüyor, çok özgür yaşıyormuş gibi göründüğüm için. Siz

erkekler insan sarrafısınız gerçekten de!" diye hafif küçümser bir yüz ifadesiyle sözlerine ekledi.

"Yavaş yavaş doktorasını yapmış biriyle karşı karşıya olduğunu anladığında ne yaptı peki?"

"Ah, bunu hiçbir zaman anlamadı ki. Bu konuyla pek yüz yüze gelmedi. Fakat eskiden bir kadınla zihinsel anlamda bu denli bütünleşebileceğini hiç aklına getirmemiş olduğunu söylüyor şimdi ve bunu sezmiş olsaymış bile beni en başından beri yine aynı talepkârlıkla severmiş, şimdiki gibi, yani zamanım ve düşüncelerim üzerinde taleplerde bulunarak."

Max Werner bunun üzerine sustu ve sessizce düşüncelerine daldı. Salondaki diğer insanların sohbetlerinin uğultusu içinde birkaç dakika sessiz kaldılar; gemici üniforması içindeki uşaklardan biri onlara meyve ve tatlılarla dolu bir tepsi getirince konuklardan birkaçı gizlendikleri köşede onları fark etti. Fenya gözlerini kırpıştırarak mumların ışıltısına baktı, artık gözlemlemeyi bırakmıştı, hayal kuruyordu. Fakat yüz hatlarına hâlâ o huzur dolu dinginlik hâkimdi.

Max Werner elinde olmadan "Hatırlıyor musun?" diye sordu, "O gün Nevski'de yürürken Sahaf Pasetti'nin önünde durduğumuzda bana aşkın verebileceği en değerli şeyin huzur olduğunu söylemiştin." Fenya bunun üzerine başını sallayarak derin bir nefes aldı.

"Evet, ilk andan itibaren böyle oldu. Sayesinde huzuru tanıdım! Öylesine derin bir dinginlik ve doyum. Bir özlem bile duymamak, tüm tedirginliklerin bitmesi, bütün iç mücadelelerin sona ermesi, ki şimdi o bunları yaşıyor. Bir türlü anlayamıyorum bunu. Ağır ağır sallanan bir beşikte yatar gibi huzur içindeyim biliyor musun, üstümde masmavi yaz göğü, etrafımda çiçeklenen çayırlar, biçilmelerine az kalan yoncalar ve uzun saplı otlarla dolu gür, bereketli çayırlar; bizim buralarda, Rusya'da böyle muhteşem çayırlar vardır. Ya da belki de taze otların içinde, sarı düğün çiçeklerinin

arasında sadece ben böyle inek gibi yatıyorumdur, öylesine huzur dolu ve şiirsel. Hayır, düşünemiyorum bile. Mutluluktan öylesine aptallaştım. Şu ötedeki budalaca sohbetlere katılabilirim olsa olsa," diye sözlerine devam eden Fenya rahat pozisyonunu değiştirerek doğruldu, konuklardan bir ikisi ona doğru geliyordu.

Max Werner o gece odasına döndüğünde uzun uzun Fenya'yı düşünmekten kendini alamadı, gece de huzursuz bir uyku uyudu ve düşünde onu gördü. Başında sarı düğün çiçeklerinden örülmüş bir taçla çimenlerin üstünde oturuyordu. Yanına oturmak istediğinde karşı çıkarak davranışlarına dikkat etmesini istedi, çünkü o çayırlar kraliçesiydi. Max, rüyada bile elden bırakmadığı kibarlığıyla "Ah, Feniçka, niçin başına sadece sarı düğün çiçekleri taktın, güller sana daha çok yakışırdı," dedi kıza, ama oturmaya cesaret edemedi. Fenya ona, akşam erkek arkadaşını enistesiyle tanıştırmasını önerdiğinde yönelttiği aynı sert bakışı yönelterek, kraliçelere layık bir asaletle karşılık verdi: "Düğün çiçeklerini de aynı güneş renklendiriyor."

Bu sözlerdeki derin anlamı hakkıyla çözmeye çabalarken uyandı. Vakit öğlene yaklaşıyordu, Ermitaj'a gitmeye karar verdi. Fakat yolda fikrini değiştirip Fenya'ya uğradı.

Onu evde bulamayınca üzüldü. O sabah kendini Fenya'ya biraz âşık hissediyordu; rüyasının bunun nedeni mi, sonucu mu olduğunu anlayamadı.

Ağır ağır ve biraz keyifsizce oteline geri dönmek üzere yola koyuldu. Kaldırımların üzerine serpilmiş kumun üzerinde inci taneleri gibi yuvarlak ve beyaz görünen, dolu tanelerine benzeyen küçük, sert taneli bir kar yağıyordu hafiften. Işıksız gökyüzü iyice alçalmış ve kararmıştı, göğün tekdüze arduvaz grisinin içinde hâlâ kuştüyü yastıklara benzeyen büyük beyaz bulutlar yumaklanıyordu; sanki gök aşağıda insan evlatlarının arasında hüküm süren soğuktan korunmak için yukarıda iyice sarınıp sarmalanmış gibiydi.

Yolda Fenya'ya rastladı. Onun karşı kaldırımda yürüdüğünü görünce o tarafa geçerek ona doğru ilerledi; kız onu fark edince durup bekledi.

Max Werner el sıkışırlarken "Seni ziyarete gelmiştim," dedi, "ve seni bulamayınca bugün görüşemeyeceğimizden korkmuştum. Şimdi karşılaşınca iki kez sevindim bu rastlantıya."

Fenya ona düşünceli bir ifadeyle gülümseyerek baktı.

"Bu rastlantıya ben de müteşekkirim!" dedi. "Çünkü ziyaretini kabul edemeyecektim. Bugün hiç ziyaretçi kabul edemezdim. Ama şimdi seninle beklenmedik bir biçimde karşılaşınca birlikte yürümenin ve sohbet etmenin beni sevindirdiğini fark ettim. İnsan kendini bu kadar az tanıyor işte."

Yürürlerken "Nereden geliyordun?" diye sordu kıza Max Werner.

"Amaçsız bir gezintiden. Odamda kalmaya katlanamıyorum. Ama dışarıda olmaya da katlanamıyorum. Korkunç kaygılar içindeyim, Max. Düşünebiliyor musun, belki de 'onu' sadece birkaç kere daha görebileceğim."

Max olduğu yerde durdu.

"Nasıl yani, niçin?!"

"Gerilim çok yükseldi, bütün bu gizlenmeler falan. Artık güvende değiliz, hiçbir yerde. Tıkanıp kaldık. Kesinlikle tıkandık."

"Peki, hiçbir çözüm yok mu? Sonuçta böyle durumlarda her zaman bir çözüm bulunur."

Fenya başını salladı.

"Yurt dışında yaşamak bir çözüm olabilirdi, evet. Fakat işim beni buraya bağlıyor ve başka bir geçim şansım yok. Yurt dışında da durum aynıydı. Yani görülen o ki, çözüm zengin olmak. Öğretmenlerin böyle bir şansı olmadığı da ortada."

"Fakat bu yüzden birbirinizden ayrılamazsınız!"

Bunun üzerine Fenya elinde olmadan güldü. Bakışları ayrılma olasılığına inanmayışının neşesiyle ışıldıyordu. Fakat gözleri sanki ağlamış gibi kızarıktı.

"İki olanaksızlık arasında seçim yapma şansımız var," dedi hâlâ gülümseyerek ve ağır ağır yürümeye devam etti. "Biliyor musun, öylesine mutluluk ve huzura gömülmüştüm ki, aptallaşmıştım. Bazı sorunlar olduğunu hâlâ kavramıyorum –cennetteymişim gibi."

Kızın kapısına varmışlardı.

"Dinle Fenya," dedi Max rica edercesine, "biraz daha yanında kalmama izin ver. İçeri gelebilir miyim?"

Fenya kapıyı açmıştı, apoletleri gümüş simli kapıcı kapıyı arkalarından kapatmak için görev bilinciyle koşturup geldi ve aynı zamanda kıza o dışarıdayken gelen iki mektubu uzattı.

Fenya eşikte durdu, zarflardaki adresleri gözden geçirerek Max'a şunları söyledi:

"Aslında henüz yukarı çıkmaya niyetim yok, yani biraz daha dışarıda kalabiliriz. Fakat bazı haberler bekliyorum, bu yüzden..." Max'a muzipçe yan yan baktı ve sözlerine şöyle devam etti: "Şunu, şu pulsuz geleni görüyor musun, bunu hemen okumalıyım. Bugün herhangi bir saatte onunla buluşmamız söz konusu... veya yarın."

Max yol boyunca ağır ağır yürürken kızın okumasını bekledi ve bu arada kaldırımda ayaklarının altında kalan kumları ve karları inceledi. Fenya'nın gözdesi bugün onu biraz zora sokmuştu.

Fenya, Max'a dakikalarca sürmüş gibi gelen bir sessizlikten sonra mektubu okumayı bitirip cebine koyduğunda, genç adam kızın yüzüne dikkatle baktı.

Yüzünün ifadesi tümüyle değişmişti, bir dehşet ifadesine dönüşmüştü. Kızın rengi solmuş, dudakları gerilmiş, hali tavrı asabileşmişti; bakışları şaşkınlığını belli eden bir çabayla yere çevrilmişti.

"Fenya!" dedi Max sesini hafifçe yükselterek. "Neyin var senin? Ne oldu böyle? Mektupta kötü bir şeyler mi yazıyordu?"

"Öldü mü yoksa, ya da sadakatsizlik mi yaptı?" diye hızla aklından geçti genç adamın ve bu arada kendi duygularını tam olarak netleştiremedi.

"Hayır, hayır!" diye telaşla karşı çıktı kız. "O sadece... evet, kötü bir şey oldu."

"Ne olduğunu ben de öğrenebilir miyim? Ama elbette, eğer istemiyorsan."

"Yok, yok, niçin öğrenmeyesin ki? Mesele aslında..." Duraksadı, sonra alçak sesle, neredeyse ürkekçe devam etti:

"Evlenmemiz gerektiğini söylüyor!"

"Evlenmek mi!"

Max önce büyük bir hayretle bağırmıştı, sonra bunu kendisi de fark ederek şöyle devam etti: "Tanrım, elbette, niçin olmasın? Sonuçta bu gayet doğal bir şey, değil mi? Böyle bir sonucu daha önce kendin de düşünmedin mi hiç?"

"Ben mi? Hayır, ben... dış nedenler yüzünden çok olanaksız görünüyordu zaten. Yani olacak şey değil, düşünmek bile olanaksız, düşünmeye bile gerek yok," diye aynı ürkeklik ve bocalamayla yanıtladı kız, sıkıntılıydı.

"Peki ya şimdi?"

"Güneyde bir yerlerde bir iş bulmuş, bilemiyorum, ah, bilmiyorum. Kendimi o kadar kötü hissediyorum ki," dedi kız çaresizlikle. Her an ağlamaya başlayabilirmiş gibi bir hali vardı.

Max Werner, Nevski Bulvarı'nın kalabalığından uzakta kendilerini biraz güvende hissedebilecekleri genişçe bir yan sokağa saptı. Yol boyunca kardan temizlenmiş bir buz şeridinin üstünde bağırarak ve kayarak oynayan birkaç çocuk vardı sadece.

"Fakat Feniçka, daha kız kardeşimin düğünü sırasında çiftlikteyken kafan evlilik hakkında en ürkütücü fikirlerle

doluydu!" dedi Max Werner onu sakinleştirmeye çalışarak. "Şimdi istemez misin ki?.."

Kız durdu, tuhaf bir biçimde ruhunu açığa vuran iri ve berrak gözleriyle ona baktı.

"Peki, sana hiç evlenmek istiyormuşum gibi geldi mi, bütün o süre boyunca?"

"Hayır, bunu söyleyemem," diye kabul etti Max Werner. "Fakat sonuçta yine de..."

"İsteyemezdim de zaten!" diye onun sözünü kesti Feniçka. "Söylesene, sizlerden biri bunu ister miydi acaba, bütün gençliğini özgür ve bağımsız olmaya adamış genç bir insan, tam amacına varmak üzereyken, eşikte dururken, hayata sadece bu yüzden değer verirken; meslek aşkına, sorumluluk aşkına, bağımsızlık aşkına yaşarken! Hayır! Bunu kesinlikle bir yaşam amacı olarak hayal edemiyorum; bir yuva, aile, ev kadınlığı, çocuklar, bu bana çok yabancı, çok, çok! Belki sadece şu anda böyle, belki sadece yaşamın bu kesitinde. Nereden bileyim? Belki ben böyle bir şey için hiç uygun değilim. Aşk ve evlilik aynı şey değil zaten."

Hızlı hızlı ve heyecanla konuşuyordu, nerede olduğunu tamamen unutmuştu, sırtını o sırada önünde durdukları bir evin duvarına yaslamıştı. Bulundukları yerin böyle bir sohbet için uygun olmadığı kesindi; Max Werner kızın kürk pelerininin donup buzdan beyaza kesmiş duvara yapışabileceğinden korktu; ayrıca küçük, ince, yuvarlak kar tanecikleri aralıksız üzerlerine iniyordu. Ne var ki kendi de bir ölçüde gergin ve heyecanlıydı; açıkça itiraf etmek gerekirse, Fenya'nın az önce bir evlenme teklifi aldığı adamla ilgili olarak hainee bir sevinç duymuyor da değildi; fakat buna çok tuhaf bir duygu daha karışıyordu, bir sarsılma, bir kırgınlık duygusu, sanki kız tarafından reddedilen kendiymiş gibi. Fenya'nın söyledikleri onu allak bullak etmişti; sanki erkekmiş ve kendi gibi biriyle evlenmek olmayacak bir şeymiş, bunun ondan beklenmesi bir küstahlıkmış gibi konuşan bir kadın.

"Ben henüz böyle bir şeyle karşılaşmadım ki Feniçka," dedi ve ağırlığını bir ayağından diğerine aktardı, çok üşümüştü. "Aşk ve evlilik arasında böyle bir ayrım yapan bu parlak fikir aklıma gelmedi hiç. Eğer aşkından eminsen evlilik hayatının zorluklarından da korkmamalısın, gerçek aşkın bunların ötesinde bir şey olduğuna inanıyorum. Ve sonra her şeyi paylaşmanın ne kadar güzel bir şey olduğunu göreceksin; hele bu her zaman için geçerliyse –hastalıklar, kaygılar veya başka nahoş şeyler söz konusu olduğunda bile– işte o zaman gerçekten de sahici bir yaşam dilimini birlikte geçirmiş olursun ve aşk da tam bunu gereksinir işte; tek gereksinimi haz değildir herhalde? Ah, hayır, asla! Aşkın evliliğe eğilimi var adeta."

Fenya başını biraz yana eğmiş, büyük bir dikkatle dinliyordu; bu haliyle ve öpecekmiş gibi hafifçe aralanmış dudaklarıyla son derece sevimli görünüyordu, sanki son derece şaşılası bir haber almış gibiydi.

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?" diye sordu kuşkulu ve meraklı bir ifadeyle. "Yani bütün ciddiyetinle mi demek istedim? Az önce söylediklerini hiç o şekilde hissettiğin oldu mu, tam öyle?"

"Ben mi? Eh, kendim öyle hissetmedim. Ama başkalarından duydum," diye biraz cılız bir sesle karşılık verdi Max Werner.

Kız düş kırıklığıyla başını eğdi.

"Başkalarından duydun demek!" diye tekrarladı.

Max Werner kızın haline üzülmüştü. Fenya'nın duyduğu çaresizlikle onun yarı alaycı sözlerinden bir tür yardım umduğu anlaşılıyordu; onlar dosttular sonuçta! Fenya'yı tekrar sakinleşmiş ve neşeli görmeyi yürekten istedi.

"Ama Feniçka," dedi. "Benim düşündüklerim neyi değiştirir ki! Ben bu alanda örnek olabilir miyim hiç?! Hayır, değil mi? Ayrıca herhangi bir erkek de olamaz. Sonuçta siz kadınlar çok farklı hissediyorsunuz – daha duyarlı, daha

derin. Bunları inanarak söylüyorum. Aslında siz kadınlar süreklilik ve tam bir aidiyet istiyorsunuz, inan bana; bunları *beni* seven kadından biliyorum, Fenya. Çünkü aslında bunu istiyor olmasaydı, yaşamı benimle paylaşmayı öylesine yürekten istiyor olmasaydı, bu gerçek bir sevgi olmaz, aksine sadece bir... evet, sadece saf hayal olurdu..."

"Aksine sadece katıksız kösnül bir tutku olurdu... katıksız kösnül bir tutku," diye alçak sesle onun sözlerini tamamlarken genç adamın yüzüne baktı Fenya ve birden bembeyaz oldu.

"Ah, Fenya, saçma bu, ben..."

Kız bir karşılık vermedi, sadece kıpırtısız durdu. Yüzünde genç adamın sözlerine devam etmesini engelleyen son derece etkileyici bir ifade belirmişti.

Hâlâ Max Werner'in yüzüne bakmaktaydı, ama belli ki o anda nereye baktığının farkında değildi; tüm ruhuyla içe dönmüştü, adeta nefesini tutmuştu.

Gözleri iri iri açıldı, içlerinden bir korku geçti. Sanki ani bir kavrayış bir yıldırım gibi ruhunu ortasından yarıp geçmişti.

Ve ağır ağır yanaklarına, küçük kulaklarına, boynunun kürkünün arasından görünen kısmına sıcak, koyu bir kızıllık yayıldı, giderek alevlenen bir kızıllık. Ve daha Max Werner bunu fark edemeden kız yaslanmış olduğu duvardan ayrılarak birden hızlı adımlarla ondan uzaklaşmaya başladı.

"Fenya! Feniçka!" diye bağırdı Max Werner şaşkınlıkla ve elinde olmadan kızı tutmaya çalıştı. Fakat elleri boşluğu kavradı. Fenya birkaç saniye içinde köşeden dönüp, anacaddeden akıp giden insanların arasında gözden kaybolmuştu.

Genç adam bu durumdan çok tuhaf bir biçimde etkilendi. Birbirleriyle alçak sesle konuşmuş ve konuşmaktan çok susmuş olmalarına rağmen, kızın ortadan kaybolmasıyla birlikte Max Werner'e ansızın yüksek sesle yaptıkları şiddetli bir tartışma sona ermiş gibi geldi.

Az önce birlikte durmuş oldukları geniş yan sokak birden karlar altında uyuyan bir âlem gibi sessizliğe, ölüm sessizliğine bürünüverdi.

Ve son derece şaşırtıcı bir biçimde, yolda oradan oraya kayan çocukların tiz sesleri şimdi karın derinliğinden tekrar yükseliverdi ve Feniçka'nın ardından yankılandı.

Max Werner, bu karşılaşmadan sonra Feniçka'yı kısa bir süre için yeniden ziyaret etmemesi gerektiğini, kızın şu sıra hiç kimsenin arkadaşlığına ihtiyaç duymayacağını hissediyordu. Böylece bu buluşmanın ertesinde bütün günü onu hiç görmeden geçirdi.

Öğleden önce Irmgard'dan bir mektup geldi, genç adam mektubu hemen yanıtladı ve Münih'e varacağı günü de hesapladı.

Rusya'dan dönüşü için uzun zaman önce o günleri öngörmüştü zaten, fakat Irmgard'ı yeniden kollarının arasına alma ihtiyacı hiç o günkü kadar güçlü olmamıştı. Ve buna rağmen geçen gün kendini biraz âşık hissettiği Fenya'nın suçuydu bu biraz. Çünkü Irmgard'ın onu eskisi kadar güçlü ve bağlılıkla seviyor olması Max Werner'e artık o kadar olağan gelmiyordu – bu yüzden kızın aşkının kanıtını yeniden gözlerinden ve dudaklarından okuma ihtiyacı hissediyordu.

Aslında şunu gayet iyi biliyordu: Fenya'nın kapılmış olduğu kuşkuya Irmgard asla düşmeyecekti, kız onu kuşkuya yer vermeyecek biçimde seviyordu ve sonuna kadar yaşamı paylaşma –her anlamda paylaşma– isteği içindeydi. Evet, bunu biliyordu; fakat şimdi bu, genç adama öncesine göre farklı bir mutluluk veriyor, yüreğini daha fazla şükranla dolduruyor, daha derinden titretiyordu.

Kendisinin Irmgard için başından beri, şu an bir erkeğin Fenya için taşıyabileceği anlamdan çok daha fazlasını ifade etme talihine sahip olduğunu düşündü. Max Werner, Irmgard için aynı zamanda tutucu aile çevresinin içinde yegâne canlandırıcı ruhsal unsurdu – Max Werner Irm-

gard'da aşkın ve duyguların yanı sıra zihinsel gereksinimler de uyandırmış ve onu, zihinsel özlemlerini kendiyle ve kendi gelişimiyle ilişkilendirmeye yöneltmişti.

Genç adama göre bu müthiş bir fark yaratıyordu. Eğer bir erkek bir kadını zaman zaman Irmgard'ın onu sevdiği derinlikte ve kesinlikte sevmiyorsa, bunun, kadının erkeğin zihinsel ve ruhsal varlığında, erkeğin kadın için taşıdığından daha az önem taşımasından kaynaklanıyor olması ihtimali pek düşük sayılmazdı. Max Werner'in Irmgard'ın yanında hissettiği toparlanma duygusu, aşkın dışında onda bulmayı gereksindiği tek şeydi. Belki Fenya da benzer biçimde, kendi zihinsel mücadelelerinden ve çabalamalarından sonra sevdiği adamın yanındayken dinlenip, kendini topluyordu. Yıllar süren yoğun bir eğitimin, azla yetinilen bir yaşamın ardından farkına varılmadan gerçekleşen ve son derece safiyetle kabullenilen bir reaksiyon. Fenya'nın dinginlik içindeki düşünceleri, ancak evlilik teklifi geldiğinde bir anda karıştı, onu kendine getirdi ve netlik kazandı.

Diğer erkekse Fenya'nın onu bütün yaşamını bağlamaya yetecek kadar sevmediği düşüncesinden son derece uzak olmalıydı haliyle. Düşük düzeyli kadınların ilgisinin derinlikten ve sadakatten yoksun olduğu var sayılabilir. Karşısındaki yüksek sınıftan bir kadınsa, böyle bir şey kutsallık karşısında saygısızlık kabul edilir. Fakat Max Werner yine de, bir erkeği sevdiği kadına karşı iç dünyasının yalnızca bir kısmını açması, sınırlar çekmesi, ona yaşamındaki diğer ilgi odaklarının üstünde değil de yanında bir yer vermesi için baştan çıkaranlar yine aynı nedenler olamaz mı, diye kendi kendine sordu. Yaşamını aynı bir erkek gibi kendi düzenleyen ve kendi denetiminde tutan bir kadın da doğal olarak benzer durumlara, çelişkilere ve heveslere kapılacaktır; fakat farklı biçimlenmiş uzun bir kadınlık geçmişine sahip olduğundan daha fazla zorlanacaktır sadece.

Max Werner öğleden sonra sokakta yaşlı Baron Ravenius'la karşılaştı ve ondan Fenya'nın hasta olduğunu öğrendi; en azından ev istirahatindeydi.

"O gayretkeşliğiyle aşırı çalıştı herhalde," diye başını sallayarak sözlerini tamamladı Baron.

Max derhal Fenya'ya gitti. Daha o giriş merdivenindeyken üstünde pamuklu sabahlığıyla ev sahibesi göründü, birinci kata çıkan kapıyı açarak yüzünde çirkin bir merakı ele veren kuşkucu bir ifadeyle kimin geldiğine baktı. Max'ı tanıyınca yüzü değişti, hem biraz hayal kırıklığına uğramış hem de rahatlamıştı.

Max kadına kartvizitini vererek, Fenya onu kabul eder mi diye sordu. Yanıt derhal geldi, hemen içeri girebilirdi.

Fenya'nın odası loşlaştırılmıştı. Pencere perdeleri indirilmişti, kendi de üstünde ince, yumuşak dokumalı bir gecelikle ellerini iki yanından iki saç örgüsü sarkan başının arkasında kavuşturup divana uzanmıştı.

Max daha içeri girerken "Ne oldu Feniçka, hasta mısın?" diye sorarak kızın yanına gitti.

Fenya başını salladı.

"Hasta değilim. Sadece öyle sanılmak istiyorum. Dışarı çıkmak, bir yere gitmek, insanları görmek şimdi katlanamayacağım şeyler, hayır, mümkün değil. Fakat sen geldiğin için sağ ol."

Hasta değildi belki, ama öyle görünüyordu. O yapay loşlukta bile solgun ve yorgun görünüyordu, gözlerinin altında koyu gölgeler belirmişti. "Feniçka," dedi Max onun yanına bir sandalye çekerken, "az önce bana kapıyı ev sahiben açtı; kadının bakışları iticiydi, mükemmel bir casus tiplemesi gibi. Bunu sen de fark etmedin mi?"

"Evet, bugünlerde özelikle meraklı ve kuşkucu bir hali var. Bana kimin gelip gittiğine dikkat ediyor. Eğer şu sıra bir dedikodu çıkarsa kaynağı burası olacak. Kendi suçum."

"Fakat o halde burada kalmamalısın! Haddini bildiririm ben boşboğazlık edenin! Ne zamandan beri peki?"

"Dikkatsizlik ettim. 'O' birkaç kez buraya geldi," diye donuk bir sesle yanıtladı Fenya.

"Bunu yapmasaydın daha iyiydi," dedi Max Werner kaygıyla. "Niçin tutup da burada buluştunuz?"

Fenya omuzlarını silkti.

"Dışarıda buluşmak da iyi olmamıştı ki. Aman, bırak! Pek de önemi yok," diye dostça bir tavırla sözlerine devam etti.

Sesi Max'ın dikkatini çekti. İçe dokunacak kadar yumuşak ve sevecen çıkıyordu. Fakat durgun bir tını da taşıyordu; bu da hayat dolu çocuklar hastalanıp da birden uslu ve sakin davranmaya başladıklarında duyulana benzer bir kaygı uyandırıyordu.

Bir süre sustular.

Sonunda Max şunları söyledi:

"Dün sana gelmedim, çünkü beni görmek isteyip istemeyeceğini bilmiyordum. Fakat seni düşündüm."

Fenya gülümseyerek onun sözünü kesti:

"Ben de seni düşündüm. Hem de ilk tanıştığımız zamanları, hatırlıyor musun? Düşünsene, gece rüyama bile girdi."

"Paris mi?"

Fenya biraz doğruldu, bir kolunu divanın kenarına yaslayarak genç adama baktı. Alnındaki saçlar hafifçe karışmış halde yüzüne düşmüştü.

"Rüya yorumlamaktan anlar mısın? Ah, boş ver, saçma, ama sana anlatmak istiyorum. Evet, Paris'te geçiyordu. Gece gittiğimiz kafede, hatırlıyor musun? Hepiniz masada oturuyordunuz, aynı o geceki gibi. Ben de oradaydım. Fakat sizin masanızda değildim."

"Neredeydin peki?"

Fenya tekrar geriye kaykılarak gözlerini kapadı.

"Oralarda bir yerdeydim. Yosmaların arasında bir yerde."

"Bundan pek bir şey anlamadım, Fenya. Ne kadar aptalca bir rüya."

"Sandığın kadar aptalca değil. Fakat rüyalar niçin akıllıca olsun ki? Akıllıca fikirlerimizin rüyaların dokusuna pek az katkısı var bence. Hayır, zamanla edindiğimiz bütün akıllıca fikirlerle, bütün parlak ve aklı başında görüşlerle rüyalarımızda pek de karşılaşmıyoruz. Rüyalarımızdaki değerlendirmelerimiz –kendimize ve durumlara ilişkin– çok farklı, belki karmaşık ve çetrefil, ama bir o kadar da saf."

"Ama sen neler söylüyorsun, Fenya? Sen rüyanda kendini değerlendiriyor musun? Nasıl peki?"

"Pekâlâ, rüyada kendi yerimi yosmaların arasında görüyorum belli ki."

Max Werner kendini tutamayıp ayağa fırladı.

Dudaklarından elinde olmadan hafif bir hoşnutsuzluk nidası döküldü.

Fenya'ya karşı, kızın kendine yönelttiği bu aşağılamaya karşı, öfkesini belli etmek istiyordu, ama kendini tuttu.

"Hastasın, sen gerçekten hastasın," dedi. "Yoksa aklından bu kadar uçuk şeyler geçmezdi. Fenya seni tanıyamıyorum neredeyse. Ne yaptığının farkında değil miydin sen?"

"Hayır, ne yaptığımı ancak bağlanmam gerektiği anda anladım. O zamana kadar bunu herhalde eksiksiz, tam bir sevgiyle karıştırıyordum."

"Sanırım sen bunu şimdi karıştırıyorsun, çok daha değersiz bir şeyle. En azından bu ilişkinin senin üzerinde bıraktığı etkiyle ilgili, seni öylesine güzel ve huzurlu kılmasıyla ilgili herhangi bir yanılsama olamaz. Bunu kendi gözlerimle gördüm Fenya. Hem sen de çok güzel sözcüklerle ifade edip aşkın sana huzur verdiğini söylemedin mi?"

Kız ellerini tekrar ensesinde kavuşturarak tuhaf bir dinginlikle tavana baktı.

"Huzur!" diye yineledi. "Aşktan hiçbir şekilde huzur beklenmeyeceğini o herhalde biliyordu; hayır, huzur bekle-

mek kesinlikle mümkün değil. Bir insan bir diğerinin iç dünyasında derinlemesine yer edinene kadar –evet, gelişmeye devam etmek istiyorlarsa gerçekten de aynı kökten büyümeye başlayacak kadar derinlik gerekiyor– ne çok sarsıntı, ne çok üzüntü yaşıyor, nasıl bir ruhsal çabalama ve dönüşüm geçiriyor. Bu *onun için böyle oldu* ve bütün mücadelelerden sonra bu noktaya vardığında gözünde her şey netleşti ve sadeleşti; o kadar ki, artık birbirimiz için hayattaki tek önemli şeydik. Bundan öylesine iyimser, öylesine pırıltılı bakışlarla söz etti. Bu durumda benim, *benim utanç duyuyor olmamı* nasıl engelleyebilirsin?"

Son sözcükleri zorlukla anlaşılacak şekilde ağzında geveleyerek divandan fırlayıp kalktı.

"Huzur mu? Evet, öyle bir şeydi, öylesine rahat, huzurlu bir dinginlikti. Fakat gözüm açıldığından beri, neyin ne olduğunu net olarak gördüğümden beri fark ettim ki... hayır! Buna katlanamıyorum!" dedi aniden hırçınlıkla. "Kendimi bu halde görmeye katlanamıyorum, uzaklaşmalıyım, mesele bu! En zoru, en gereklisi..."

"Ondan uzaklaşmak mı?" diye hayretle sordu Max. "*Bunu* mu düşündün?"

"Eğer aramızda resmi bir bağ kurmak istemiyorsak, bu zaten kendiliğinden olacak. Durum bu kadar hassas bir yere varmışken. Artık gizlice buluşamayız. Ne pahasına olursa olsun evlenmemiz gerektiği noktasına gelmesinin nedeni bu."

" Peki o... o, ondan uzaklaşmak istediğini biliyor mu?"

Fenya Max'a ne söylediğini anlamamış gibi baktı. Gözleri, hastaymış gibi çakmak çakmaktı.

"Hayır. O bunu bilmemeli. Yoksa nasıl uzaklaşabilirim? Ne var ki bunu şimdi fark ediyorum. Ama daha önce ona söylemek istemiştim, bu yüzden onu buraya çağırdım."

"Peki, ona ne söyledin?"

"Ne mi söyledim? Ona şunu söylemek, ondan şunu rica etmek *istiyordum*: Lütfen uzaklaş benden, beni tümüyle bı-

rak ve git! Fakat ona söylediğim şu oldu: Benimle kal! Benimle kal!"

Ve kız hıçkırıklara boğularak kendini divanın üstüne atıp, yüzünü yastıklara gömdü.

Max yanında dakikalarca ses çıkarmadan durdu. Sonra yumuşak bir sesle onu yatıştırmaya çalıştı, ama Fenya sadece eliyle uzaklaşmasını işaret ederek ağlamaya devam etti. Sonunda şöyle mırıldandı:

"Beni yalnız bırak, lütfen, beni yalnız bırak."

O zaman Max odadan çıktı, son derece kaygılı ve huzursuz bir halde evine döndü. Fenya bütün akşam aklından çıkmadı; bu hiç tanımadığı, yepyeni Fenya. Şu anda kıza hiç kimse yardım edemezdi, ama yine de onu bu ruh haliyle yapayalnız bırakmak genç adama olanaksız görünüyordu.

Ertesi gün pazardı. Sabah saat daha ona gelirken tekrar kızı ziyarete gitti. Ev sahibesine Fenya'yı görüp göremeyeceğini sordu; kadından kötü bir Fransızcayla, yaltakçı sevimlilikte bir yanıt aldı: "Evet, görürsünüz elbette, zaten bir ziyaret bekliyordu."

Tam o sırada Fenya odasının kapısını kendisi açtı. Max'ı gördüğünde olduğu yerde taşlaşmış gibi kaldı. Sokak kıyafeti içindeydi, solgundu, ciddiydi ve yüzünde neredeyse soğuk –dünkü halinin tümüyle tersi– bir ifade vardı.

"Bu büyük bir talihsizlik!" dedi Fenya, ev sahibesi kendi dairesine girip gözden kaybolduğunda ve Max'ı tereddüt içinde eşikte bekletti. "Gelmiş olman gerçek bir talihsizlik."

"Tanrım, Feniçka! Seni rahatsız etmek istememiştim! Başka zaman gelirim. Gidiyorum o halde."

"Hayır, hayır! Gitmen mümkün değil şimdi," diyerek dönüp gitmeye davranan erkeği kolundan yakaladı. "Anlasana! O az sonra burada olacak, birazdan içeriye girecek."

"Ee, ne olmuş?"

"Eğer seni ev sahibesinin gözü önünde geri çevirirsem onu da kabul edemem."

Max bir şeyler söylemeye çalışırken aşağıda bir kapı açıldı ve biri basamakları çıkmaya başladı.

Fenya Max'ı elinden tutarak oturma odasına çekti. Yüzü bir anda delikanlının anlamını çözemediği bir şekilde aydınlandı; sanki onu rahatlatan bir şeyler düşünmüştü.

"Şuraya gir," diyerek yatağının bulunduğu küçük bölmenin kapısını açınca genç adamı büyük bir şaşkınlığa düşürdü.

"Buraya mı?"

Fenya ona baktı, parıldayan gözlerinde derin bir ciddiyet vardı.

"Sen benim dostum musun?"

"Bunu biliyorsun, Fenya."

"O zaman geldiğin için şanslıyım. Belki böyle bir anda ancak sevgili, çok sevgili bir dostun yapabileceği bir iyilikte bulunacaksın bana. O... o gidene kadar şu küçük bölmede kal. Konuşulanları dinleyebilirsin, üçüncü bir kişinin duymaması gereken şeyler olmayacak. Fakat o gittiğinde sen de sanki ben burada değilmişim gibi bana hiç bakmadan odadan çıkıp git."

Max Werner gözlerini kıza dikti. Bugün çok kararlı bir hali vardı; özgür kalmak için, kapana kaptırdığı pençesini kendi koparan tilkiyi hatırlatıyordu genç adama.

Fenya birdenbire Max'ın varlığının ona yardımcı olabileceğini mi fark etmişti; yani sadece "üçüncü bir kişinin duyabileceği şeyler" konuşarak ağzından tekrar "Benimle kal, benimle kal!" gibi sözcüklerin dökülmesini mi engellemek istemişti?

Bunları düşünmesine zaten fazla zaman kalmadı. Max küçücük yatak odasına girip, kapıyı arkasından henüz kapatmıştı ki daire kapısına vuruldu.

Yatağın neredeyse mekânın tümünü kapladığı küçücük bölmede şöyle bir etrafına bakınıp pencereye yaslandı. Kırmızı mavi işlemeli gri ketenden Rus işi perdelerin arasında goncası henüz açılmış tek sap bir gül duruyordu. Yanındaki

duvarda mutat Meryem tasvirinin önünde hiç sönmeyen ışık yanıyordu.

Max Werner derin bir huzursuzluk hissetti. Fenya'nın hayatında ne kadar da tuhaf bir rol oynuyordu!

Yan odada konuşulanlar zorlukla duyuluyordu, ayrıca birbirleriyle Rusça konuşuyorlardı. Fenya buna rağmen elinde olmadan sesini alçaltıyordu.

Fenya'nınkinin yanında dolu dolu, yumuşak bir ses daha işitiliyordu – "onun" sesi. İnsanın mutluyken yapabileceği gibi gülüp konuşuyordu.

Kısa bir süre sonra dışarıdaki koridordan bir ses yükseldi. Birisi Fenya'nın kapısının önünde tuhaf bir şekilde ayaklarını sürüyerek gidip gelmeye başlamıştı. O çirkin merakına yenilen ev sahibesiydi belki; belki de sadece bir yabancı.

Durum her neyse odadakiler birden Almanca konuşmaya başladılar. Fakat Fenya sesini şimdi daha da alçaltmıştı.

Erkek, "Bugün niçin bu kadar alçak sesle konuşuyorsun?" diye hayretle sordu Fenya'ya. "Burada Almanca anlayacak tek bir canlı yok. Hem biliyor musun, bazen tehlikeli durumlarda senin öylesine aldırışsızca yüksek sesle konuşman vardır ya, tam da sevdiğim bir yanındır bu. Dikkatsiz davranmak istemezsin, ama her defasında unutursun; sesin gizlilik tanımaz çünkü, öylesine çocuksu ve berraktır. Senin o berrak sesin! Yalnız kaldığımda hep duyuyorum! Senin o sesin yok mu – sen böylesin işte."

Erkek bir süre sonra şöyle devam etti:

"Hayır, uzun kalmayacağım. Yeter ki emin olayım, birkaç gün içinde geri döneceğinden tamamen emin olayım. Tamamen kesin bu, değil mi?"

"Bana inanmıyor musun?" diye sordu Fenya.

Max Werner dinlemek istemiyordu. Orada öylece durup dinlemek zorunda olması budalaca ve gülünçtü. Pencereye yaslanıp dışarıya baktı. Sokakta pazar günü öğle öncesi sakinliği vardı. Sayısız kiliseden yavaş yavaş birbiri ardına çan

sesleri yükselmeye başladı. Çeşitli yerlerdeki ayinler sona ermekteydi.

İçeridekiler de vedalaşıyorlardı sanki. Erkek, öncekinden farklı bir ses tonuyla, zorlanarak konuştu:

"Evet, birkaç gün sadece. Fakat kendi halimi anlamıyorum. Birbirimize ne anlam ifade ettiğimizi hiç unutabilir misin, Fenya?"

Fenya ancak o an geldiğinde üçüncü bir kişinin varlığını aklından çıkardı artık. Sanki dizlerinin üstüne çökmüş veya erkeğin göğsüne yaslanmıştı; o an artık "onunla" baş başaydı.

"Asla! Asla!" dedi ağlayarak kendinden geçmişçesine. "Senin olduğumu asla unutamam."

Ve Max'ın bütün sinirlerini titreten bir ifadeyle sözlerine ekledi:

"Sana teşekkür ediyorum! Sana teşekkür ediyorum!"

Bir sandalye yerinden oynadı. Başka hiçbir ses duyulmadı. Sadece giderek yükselen ve küçük odayı övgü dolu, kutsal bir ilahiyle doldurmaya başlayan çan sesleri:

"Sana teşekkür ediyorum! Sana teşekkür ediyorum!"

Fenya o anda ondan sonsuza değin ayrılmıştı; kendi kendiyle düştüğü katlanılmaz bir çelişkiden kurtulmuştu, fakat ona teşekkür ediyordu; çok farklı bir varoluş biçimine geri dönme kararlılığıyla ondan kopuyor, fakat ona teşekkür ediyordu; belki ileride, yaşamının son günlerinde bile onu hatırladığında bütün ikilemlerinin ötesinde yine aynı şeyleri düşünecekti:

"Sana teşekkür ediyorum! Sana teşekkür ediyorum!"

Yan odada sessizlik hâkim olduktan uzunca bir süre sonra Max dışarı çıktığında, Fenya pencerenin önünde duruyordu.

Kızın sırtı ona dönüktü. İki eliyle birden perdeyi kavramış ve yüzünü içine gömmüştü. Max sadece onun sırtının

kavisini görüyordu ve bir an bütün bunları daha önce de yaşamış olduğu duygusuna kapıldı.

Fakat Feniçka'yı sadece bir kez, kendi hayalinde böyle kederli ve eğilmiş halde canlandırmıştı.

Fenya'nın ondan peşinen istemiş olduğu gibi, kızı hiç dikkate almadan ve herhangi bir şey söylemeden yanından geçerek odadan çıkıp gitti.

İki gün sonra da Feniçka'yı bir daha görmeden Rusya'dan ayrıldı. O, böyle olmasını istemişti.

MODERN KLASİKLER DİZİSİ'NİN DİĞER KİTAPLARI

1. SİNEKLERİN TANRISI
William Golding
2. BİLİNMEYEN ADANIN ÖYKÜSÜ
José Saramago
3. OTOMATİK PORTAKAL
Anthony Burgess
4. CASUS
Joseph Conrad
5. KORKU VADİSİ
Arthur Conan Doyle
6. VAHŞETİN ÇAĞRISI
Jack London
7. AFORİZMALAR
Franz Kafka
8. KOPYALANMIŞ ADAM
José Saramago
9. DÖRT OYUN
Bernard Shaw
10. BEYAZ DİŞ
Jack London
11. ÜÇ ÖRNEK ÖYKÜ VE BİR ÖNSÖZ
Miguel de Unamuno
12. DÖRTLERİN YEMİNİ
Arthur Conan Doyle
13. A.B.D. / 42. ENLEM
John Dos Passos
14. ÜÇ BÜYÜK USTA
Stefan Zweig
15. KENDİLERİYLE SAVAŞANLAR
Stefan Zweig
16. ODA MÜZİĞİ - BÜTÜN ŞİİRLERİ
James Joyce

17. KÜSKÜN KAHVENİN TÜRKÜSÜ
Carson McCullers
18. KENDİ HAYATININ ŞİİRİNİ YAZANLAR
Stefan Zweig
19. BAHÇEDE EĞLENCE
Katherine Mansfield
20. A.B.D. / 1919
John Dos Passos
21. SATRANÇ
Stefan Zweig
22. BİLİNMEYEN BİR KADININ MEKTUBU
Stefan Zweig
23. DEMİR ÖKÇE
Jack London
24. MOZART VE DEYYUSLAR
Anthony Burgess
25. ÇOCUKSU BİR ŞEY
Katherine Mansfield
26. DÖNÜŞÜM
Franz Kafka
27. KULE
William Golding
28. ERMİŞ
Halil Cibran
29. ALTIN GÖZDE YANSIMALAR
Carson McCullers
30. BİR YAZARIN GÜNLÜĞÜ
Virginia Woolf
31. DENİZ KURDU
Jack London
32. KUM VE KÖPÜK
Halil Cibran
33. HUCKLEBERRY FINN'İN MACERALARI
Mark Twain

34. MARTI
Anton Pavloviç Çehov
35. VANYA DAYI
Anton Pavloviç Çehov
36. BİR HANIMEFENDİNİN PORTRESİ
Henry James
37. ÇOCUKLUĞUM
Maksim Gorki
38. MARTIN EDEN
Jack London
39. AYAKTAKIMI ARASINDA
Maksim Gorki
40. BÜTÜN ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER
Rainer Maria Rilke
41. BİR ELİN SESİ VAR
Anthony Burgess
42. YİRMİ AŞK ŞİİRİ VE UMUTSUZ BİR ŞARKI
Pablo Neruda
43. ŞATO
Franz Kafka
44. YILDIZ GEZGİNİ
Jack London
45. MECZUP
Halil Cibran
46. KÜÇÜK BURJUVALAR
Maksim Gorki
47. GENÇ BİR DOKTORUN GÜNLÜĞÜ
Mihail Bulgakov
48. GİTANJALİ - İLÂHİLER
Rabindranath Tagore
49. DAVA
Franz Kafka

50. BEN, CLAUDIUS
Robert Graves
51. ELLERİN ZAMANLARLA DOLU
Paul Celan
52. BİR KADININ YAŞAMINDAN YİRMİ DÖRT SAAT
Stefan Zweig
53. DENİZ FENERİ
Virginia Woolf
54. PİRAMİT
William Golding
55. KARMAŞIK DUYGULAR
Stefan Zweig
56. GOG (I-II)
Giovanni Papini
57. KORKU
Stefan Zweig
58. ÖLÜMCÜL YUMURTALAR
Mihail Bulgakov
59. ÇATAL DİL
William Golding
60. EKMEĞİMİ KAZANIRKEN
Maksim Gorki
61. YAKICI SIR
Stefan Zweig
62. DR. JEKYLL İLE BAY HYDE
Robert Louis Stevenson
63. MUHTEŞEM GATSBY
F. Scott Fitzgerald
64. KÖPEK KALBİ
Mihail Bulgakov

65. GÖMÜLÜ ŞAMDAN
Stefan Zweig
66. OLAĞANÜSTÜ BİR GECE
Stefan Zweig
67. GEZGİN
Halil Cibran
68. BENİM ÜNİVERSİTELERİM
Maksim Gorki
69. MÜREBBİYE
Stefan Zweig
70. TANRI CLAUDIUS
Robert Graves
71. ÜÇ KIZ KARDEŞ
Anton Pavloviç Çehov
72. AY'A YOLCULUK
Jules Verne
73. DOKTOR HASTALANDI
Anthony Burgess
74. TOM SAWYER'IN MACERALARI
Mark Twain
75. FELICE'YE MEKTUPLAR
Franz Kafka
76. VİŞNE BAHÇESİ
Anton Pavloviç Çehov
77. BOYALI PEÇE
W. Somerset Maugham

Modern Klasikler Dizisi - 78

Lou Andreas-Salomé modern anlamda "feminist" olarak tarif edilemese de, bağımsız ve özgürlükçü yaşamıyla kuşaklar boyu feministler için bir rol model oldu. Nietzsche, Rilke ve Freud gibi önemli şahsiyetlerle kurduğu dostluklarla ve onlar üzerindeki etkisiyle gündeme geldi. Avrupa üniversitelerinde öğrenim gören ilk kadınlardan biri olarak, erkeklerle ilişkileri çağının kadınlarına göre farklı bir seyir izlemişti.

Feniçka, Andreas-Salomé'nin Alman oyun yazarı Franz Wedekin'le yaşadığı, daha sonra Alban Berg'in *Lulu* adlı operasının librettosuna da konu olan bir deneyime dayanır. Geleneksel cinsiyetler arası ilişkileri pek umursamayan, İsviçre'de doktorasını yapmış Moskovalı bir kadının bir erkek psikoloğun gözünden anlatılan hikâyesidir. Anlatıcı yapıtın akışı içinde Feniçka'yla dostluğunu ilerletirken, kadınları her daim belli şablonlar içinde; ya erkek avcıları ya da salt zihinsel kapasiteleriyle öne çıkan cinsiyetsiz varlıklar olarak değerlendirmekten vazgeçip, insan olarak görmeyi öğrenir.

LOU ANDREAS-SALOMÉ (1861-1937): Yeni ve devrimci fikirlerin filizlenmeye başladığı bir dönemde Petersburg'da dünyaya gelen yazar ve psikanalist Salomé, küçük yaşta Almanca ve Fransızca öğrendi. On yedi yaşındayken bir din adamından teoloji ve felsefe dersleri aldı. Zürich Üniversitesi'nde teoloji ve sanat tarihi okudu. Salomé 1882'de Nietzsche'nin evlenme teklifini geri çevirerek, Oryantalist F. C. Andreas ile evlendi. 1897'de Rainer Maria Rilke ile tanıştı ve kendisine âşık olan şairin hayatında önemli bir rol oynadı. 1911'de Viyana'daki psikanalistlerin çevresine girdi. Sigmund Freud'un öğrencisi ve yakın dostu oldu. *Im Kampf um Gott* (1885; Tanrı Uğrunda Savaş), *Ruth* (1895), *Im Zwischenland* (Ara Memlekette) ve *Rodinka* (1923) romanlarından bazılarıdır. Ayrıca dini ve felsefi konulardan tiyatro ve edebiyat eleştirisine uzanan geniş bir yelpazede denemeler ve monografiler kaleme aldı. Kurmaca dışı yapıtları arasında *Friedrich Nietzsche in seinen Werken* (1894: Yapıtlarında Friedrich Nietzsche) ve *Rainer Maria Rilke* (1928) dikkat çeker.

9 786053 327837

KDV dahil fiyatı
8 TL

